

# Zeesleetu Ministrijas Wehstnefis

Nr. 1.

1922.

## Lihdsstrahdneefem un lasitajeem.

Leeki buhtu runat plaschi par to, zit leela nosihme muhsu jaunaja demo-  
kratiskaja republika teefibu apsinas iskopshana un teefiskas eefahrtas iswei-  
doschanai un nostiprinashana, — leeki tapeh3, ka to sin un juht neween  
spezialisti-juristi, neween inteligenta publika, bet ari plaschas tautas masas.  
Bet sinat un just scho pateesibu — wehl nepeeteef: wajag zenstees — katram  
sawâ darbâ, katram peh3 sawam spehjam — kaut lo darit teefibu apsinas  
isweidoschanai un teefiskas eefahrtas nostiprinashana pateesâ dsihwê. Schini  
swarigaja darbâ aktiwi peedalas ari spezialais juridiskais schurnals „Zees-  
leetu Ministrijas Wehstnefis“. Schurnalâ teef eeweetoti:

1) teoretiski raksti par jautajumeem, kas stahw sakarâ ar Latwijas teefi-  
skas dsihwes isweidoschanu un winas pilsonu teefibu apsinas iskopshanu;  
2) pahrskati par teefu darbibu, Senata lehmumi, kâ ari prinziplias  
leetas is zitu teefu prafses;

3) pahrskati par likumu pahrstrahdashanas komisiju darbibu, swarigato  
likumprojektu teksti, kâ ari scho projektu, jaunpeenemto likumu un iodifikazijas  
darbu kritiski apskati;

4) pahrskati par Zeesleetu ministrijas un winas galweno eestahschu,  
muhsu Juridiskâs fakultates, Latwijas juristu beedribas un Swehrinatu  
adwofatu padomes darbibu;

5) Latwijas un zittautu juridiskâs literaturas apskati;

6) atsewischki eewehribu pelnoschi fakti un parahdibas muhsu teefiskajâ  
dsihwê, un

7) eerofinajumi, jautajumi u. t. l. no lihdsstrahdneeku un lasitaju pufes.

Lai schurnals waretu pastahwet, attihstitees un sawu usdewumu godam  
weitt, winam nepeezeeschams plaschaku aprindu pabalsts, — winam wajadstigi  
apfinigi lihdsstrahdneeki un peeteefoschs skaits lastaju. Schurnala redakzijas  
kolegija tapeh3 greeschas wispirms pee Latwijas juristeem — teefu eestahschu  
darbineefem, adwofateem, eerehdneem u. z. ar luhgumu: pabalstis schurnalu  
ar eeweetochana noderigeem materialeem un weizinat wina isplatishanos  
tautâ. Un otrfahrt, ar scho paschu luhgumu dehl labwehliga pabalsta redak-  
zijas kolegija greeschas pee wifas inteligentâs lastajas publikas un pee  
wisplashakam tautas aprindam. Schis pabalsts schurnalam war isfeitees  
neween schurnala lastichana, aboneshana un isplatishana, bet ari aishadot  
us schurnala truhkumeem, wehlameem papildinajumeem waj grostijumeem  
saturâ, greeschot redakzijas usmanibu us eewehribu pelnoscheem fatteem un  
parahdibam muhsu teefiskajâ dsihwê, eefneedsot jautajumus ar prinziplielu  
nosihmi u. t. l.

Redakzijas kolegija no sawas pufes grib darit wifu eespehjamu, lai  
schurnals waretu isnahkt kahrtigi katru mehnest un lai wina saturs kluhtu  
arween kuplaks un interesantaks.

Rigâ, 15. juniâ 1922. g.

Redakzijas kolegija:

dozents R. Dischlers,  
senators M. Gobinsch,  
Rigas Upgabalt. Preeksch. U. Buhmanis.



## Nepilngadigee un muhju kriminalteeßibu weedoklis.

Par nepilngadigeem noseedneekem daudj rakstits un raksta, daudj winu labâ darits un dara, daudj usmanibas wineem peegreesufi un peegreesch wifas ziwiliseitâs pafaules likumdofhana, bet prinzipielâ usskatâ par fchi jautajuma kriminalteeßiffo raksturu weenprahtiba pagaidam naw panahkta. Par kawekli, wairaf nekâ kaut kur zitur, te ir bijufi praktifku darbineeku nejuristu lihdsbaliba pee jautajuma isschêrshanas. Nejuristi labpraht grib eet pahri par teeßibam, kur tâs wineem leekas buht par schêrshli winu zehlo zenteenu realiseßhanai.

Jurista usdewums ir atgreesft jautajumu atpakal uf teeßibu zela. Meerigi analisejot israhdas, ka wifî schee schêrshli ir eedomati un nepawifam naw nepahrwarami. Laust winu dehl teeßibu pamatprinzipus naw peeteefofcha eemesla, un ir pilnigi eefpehjams schos pamatprinzipus faßlanot ar kulturelâs bshwes peeaugofchâm praßibam zihnâ ar behrnu noseedßibu.

Muhju laikâ tas weeglati, nekâ gadus tschetrdesmit atpakal, kad finatnistâ doma pirmo reisi nopeetni eeintereßejâs par to, kâ juridifki formulet fcho problemu. Anglu peedshwojumi praktikâ ar reformatory un industrial schools, kuras ar plaschu tihflu apnem wifu semi, un tikpat praktifks anglu likumdeweja<sup>1)</sup> usskats par fcho usdewumu, labojofchas audsinaßhanas isplattifhana no frantschu likumdeweja<sup>2)</sup> netikai uf noseedfigo, bet ari pamesto jaunatni (enfance abandonnée), Skandinawijas walsku panahkumi schai laukâ, wahzu jaunatâ laika reforma<sup>3)</sup>, pehdigi Amerikas<sup>4)</sup> originelâ patstahwiba fchi jautajuma isschêrshana, — ir dewufchi bagatafo materialu ta pareifai apgaismofchanai.

Neweens tagad wairs neschaubas, ka zihna ar profefionelo noseedßibu, labojot fabeedribas noseedfigos elementus, war dot nopeetnus panahkumus tikai tad, ja to wed pret eefahzejem un neatkarigi no ta, waj wini wairaf waj mafaf nejaufchi pahrlahpufchi kriminalos likumus.

Sas nosihmè, ka wifu fcho labofchanas lihdselku objektam wajag buht id fauzamai pamestai jaunatnei, un, kâ to rahda Anglitjas peedshwojumi, jaunakeem behrneem. Sas ari nosihmè, ka wiseem scheem lihdselkeem naw nefa lopiga ar wispahrigâm kriminalteeßibam, bet teem weeta plaschajâ polizejifkâs atffardßibas laukâ. Moralistkais iswirtums jaisnihzina

<sup>1)</sup> Reformatory Schools Act, 1893, Industrial Schools Amendment Act, 1894; Reformatory Schools Act, 1899; Youthful Offenders Act, 1901; Probation of Offenders Act, 1907.

<sup>2)</sup> Loi sur la protection des enfants maltraites ou moraleme ntabandonnés, 1889.

<sup>3)</sup> Entwurf eines Jugendgerichtsgesetzes, 1920.

<sup>4)</sup> Lenz, Die anglo-amerikanische Reformbewegung im Strafrecht 1908, pag. 209 ff.

paſchâ ſaſnê. Luht, kam japeegreesch walſis un tai palihgâ ejoscho humano praktifko darbineeku un filantropifko beedribu wehriba. Schahdi behrni jaau-dſina. Schai noluhkâ war isleetot wiſpſaſchafâ mehrâ, ſtatotees pehz weete-jeem apſtahkleem, wiſas tâs ſiſtemas, kuras ilggadejâ darbâ iſſtrahdajuſchas wezâ un jaunâ paſaule, ſahlot ar daſchadu noſaukumu audſinaſchanaſ nameem un beidsot ar Amerikâ eemihloto nowetoschanu gimenêſ (boarding out system). Tad pamafam iſſihkſ awots, kurſch dod haribu profeſjonelâſ noſeedſibas duſkem.

Rahda noſihme war buht ſchahdam wirſeenam preeſch kriminalteeſibam?

„Naw japeemirſt,“ mehſ rakſtijâm jau 1897. gadâ<sup>1)</sup>, „ta pareiſi noſtah-dita pameſtâſ jaunatnes audſinaſchana nowediſ masgadigo noſeedſneeku ſkaiu lihſ minimumam; ta ruhpeſ par behrna noſtahdiſchanu uſ godigas dſihweſ zela jakonzentrê un pateeſbâ tâs konzentrê uſ pameſteem, bet ne noſeedſigeem behrneem, un ta tahdos apſtahkloſ nepilngadigee likumpahrſahpeji, kâ behdigſ iſnehmumſ no wiſpahriga likuma, nepelna wairſ ſewiſchku ſaudſibu. Peeteek, ja teem kâ ſodu peemehro winu nodoschanu reformatorijâ.“

Mumſ naw wajadſigſ atteikteeſ no ſchi ſlehſeena. Pehz buhtibas taſ ir ſchahds:

Kriminalteeſibas aptwer ſewiſchkuſ likumumſ, kuri ſaiſta ſodu kâ ſeſas ar ſinamu noteiktu likumpahrſahpumu iſdarifchanu. So dara eebaidiſchanaſ noluhkâ. Launumam, kuru ſagaida no walſis waras kâ reagejumu pret noſeedſigu nodarijumu, wajag atbaidit no ta iſdarifchanaſ. Schi launuma ſaturſ, ſaprotamſ, mainas atkarigi no ſinama laika un weetas kulturelâ lihmena, bet noſeedſiga nodarijuma iſdaritajam taſ weenmehr jaſajuht kâ kaut taſ nepatiſkamſ, wiſmaſ kâ launſ, kaſ ſaiſtitſ ar ſchahda lih-dſekla kâ kriminalnoſodijuma peemehroſchanu winam. Kriminalſods apkauno. Ir wajadſigſ, ka taſ apkauno. Tahds eeklatſ dſili eeaudſiſ tautas teeſibu jaſuhtâ un tahds taſ jaustur. Sabeedribas negatiwa iſtureſchanaſ pret noteefato leezina par reebumu, kahds ir pret paſchu noſeegumu. Tapehz kriminallikumeem jaſoda titai pateeſi, bet ne eedomati, no likumdeweja patwarigi raditi noſeedſigi nodarijumi. Pretejâ gadijumâ kriminalo juſtiziju ſabeedriba ſajutis kâ aflu iſrehkinaſchanoſ.

Uſ ſchi paſcha eemeſla kriminallikumam un lihſ ar winu ari kriminalo juſtizijai pehz eephejaſ jaiſwairas ſaſtaptees ar teem, kureem winu jaunuma dehl no kriminalſoda apkaunojuma war zelteeſ neiſlabojaſ kaitejumſ.

Tâ uſſtahdamſ uſdewumſ. Naw janahſ aiſ kahdam lihſjeetibas juhtam pret jaunatni kriminalteeſibu ſferâ ar lihſſekleem, kaſ ſweſchi teem ſcho teeſibu pamatprinziſeem, kuru ignoreſchana atnemtu kriminalteeſibam katru winu raison d' être, bet gan, ziſ eephejamaſ, neekrihtot leekâ ſentimentalitatê

<sup>1)</sup> Журналъ Министерства Юстиціи, Іюнь 1897, стр. 44.

nu paleetot us kriminalteefibu prinzipu zeescha pamata, japafargà jaunatne, lai winai nebuhtu japeemehro kriminalfodòs.

Muhfu laiku kriminalteefibas tahdai fchi jautajuma nofahrtofchanai dod peeteefofchu atbalsiu.

Wis pirms pastahw wisleelà wairuma muhslaitu kriminalfodekfu, to starpà ari muhfu Sodu litumu atsihtòs „absolutas nepeeskaitamibas“ prinzipòs sinama wezuma behrneem. Tas nosihmè, lai ari kahdu labumu buhtu aisskahrìs masgadigais ar fawu nodarijumu, wina nodarijums naw skaitams par noseedsigu un tapehz ari naw krimineli fodams. Watar-eiropà walda wirseens pagarinat fcho absolutas nepeeskaitamibas laiku. Pee mums peenemtà desmit gadu wezuma weetà Wahzija ir apstahjusees pee diwpadfmit gadeem un projektè to pagarinat lihds tschetrpadsmit gadu wezumam. Skandinawijas walstis ir gahjuschas lihds peezipadsmit gadeem.

Tahlat, pehz fchi perioda pastahw wisur turpmatais, tà fauzamais „relatiwàs peeskaitamibas“ periods, tad teefai ir teefiba katrà atfewischlà gadijumà isschirt jautajumu par to, waj nepilngadigais, kurefch apdraudejis kahdu fabeedribas waj priwatu labumu, ais fawas prahta un moraliskas neattihstibas naw hijis nespehjigs faprast, to tas dara, un wadit fawu darbibu. Ja atsiht tahdu neattihstibu, teefa pasludina, fa nepilngadigam ta nodarijums naw peeskaitams par wainu, un krimineli fodit wina newar. Pee mums fchis periods eet lihds septinpadfmit gadeem, Wahzija lihds astonpadfmit.

Beidsot, ja teefa ari konstatè wifas peeskaitamibas pasihmes, tad tomehr tagad wispahri atsihtais „foda nofazitas atlaischanaòs“ prinzipòs, t. i. foda ispildischanas atlischana ar nofazijumu, fa noteefatam labi jauswedas, ewentuelt foda ispildischanas pilniga atlaischana, — dod teefai eespehju jauno noseedsneeku, wezumà lihds 17 (18) gadeem, apfwerot katra onfreta gadijuma apstahklus, paglahbt no foda apfaunojuma.

Get wehl tahlat naw nekahdas wajadibas. Kas attaisnoti nepeeskaitamibas dehl, tapat nofaziti noteefatee, pehdejee pagaidam lihds sinamam laikam, naw walstis fodofchàs darbibas objektòs. Ja ari teefas wara, lai pati prozedura buhtu weenfahrfchaka, ir aizinata lemt par drofchibas un aissardhibas lihdsjeku peemehrofchanu nepilngadigeem, kur ta atrastu to par wajadigu, tad tam wairòs naw nefa kopiga ar fodu.

Ja pamestàs jaunatnes audsinaschanas sistema ir peeteefofchi attihstita, teefa war ifleetot pastahwofchàs audsinaschanas eestahdes, lai tais aissardhibas kahrtibà eewetotu tiiklab toòs, kureem wina nodarijums naw peeskaitits, fà nofaziti noteefatos.

Wifos pahrejos gadijumos kriminallikumam ir jafoda. Ja pamestàs jaunatnes jautajumu pareisi isschir un nofahrto, fchahdu gadijumu skaitòs buhs stipri neleels, un jo tahlat ees dsihwe, jo wairaf tihiri dabigà kahrtà afamasinas fchim skaitam. Ja teefa nahf pee flehdseena, fa jaunais likum-

pahrkähpejs ir rihkojees ar šapraščanu un nepelna pat šoda nošazito atlaisšanas atweeglojumu, šewišča šaudsiba ir neweetā. Lai kriminalšoda apšauņojums tad wīnam ari usšpeesč šawu sīhmi.

Somehr ari šchais gadījumos kriminalsīniba nepeelaisč, lai pušaudsčji isžeeštu šodu weentopuš ar peeauguscheem. Ša praša, lai pirmeeem nodibinatu patstahwigas wīnu wezumam peemehrotas laboščanaš eestahdes, kuras pehž buhtibas atšchīras no peeaugusčho eeslodsījumu weetam. Šās ir tā šauzamās angļu tipa „reformatorijaš“, kurās laboščanaš reschims dibinats uš jaunā noseedsneeka „pahraudsinasčanaš“ prinzipa.

Un tīfai toš nepeeaugusčhoš, kuri pehž šaweem gadeem jau pahri šchim wezumam, šuhā teesčhi uš zeeetumu.

Dšihwe rahda, ka starp nepilngadigeem līkumpahrkähpejeem šchimbrišcham ir sīnams kontingents apšīnīgu profesioneļu noseedsneeku. Jo pilnīgaf attīhsīšīees tahdu behrnu peespeesta audsīnasčhana (Fürsorgeerziehung), kuri ir beš mahjas un beš apgahdibas, ir pamesti un pašlīhdusčhi, jo pašchaf šcho pašču sīstemu peemehros nošazīti noteesfateem un teem, kuruš teesfa atšīnušī par tahdeem, kas rihkojusčhees beš šapraščanaš, totees' jo drihsaf īssudīs šchi kategorija. Somehr neweena zilweku darba nepilniba neīssuhd pawīsam beš tahdām pehdām. Šchee un weenīgi šchee buhs kriminalu represīju objektīs. Nodot wīnuš par „šodu“ „audsīnasčhanaš“ eestahdēs un, aīš šaudsības pret šcho noseedsīgo masafumu, netaisot ar teem nekahdas starpības, usšpeesč negoda sīhmi wīšeeem pahrejeem šcho eestahšču eemīhtneekēem, ir katrā sīnā netaisīni.

No augšchā peewestā janahf pee flehdšeeena, ka mehš, pareīsi nošahrtojojot jautajumu par masgadigeem, newaram apmeeratees ar to stahwolkī, tahdu eekem pee mums paštahwofcho šodu līkumu 40., 41. un 55. pants.

Mums katrā sīnā jafeko Wafareiropas peemehram un japagarina „absolutas nepeesfaitamības“ wezumš wīsmas līhdš diwpadšmit gadeem. Ja tahdu šoll ir špehrusčhas semeš, kuras no mums gul wairaf uš deenwīdeem, ja tur domā eet pat tahlaf, pagarīnot šcho wezumu līhdš īšchetrpadšmit gadeem, tad muhsu seemelos diwpadšmit gadu robesčha newar buht par augstu. Šapat pilnīgi drošchi mehš waram pagarīnat „relatīwās peesfaitamības“ septīnpadšmit gadu wezumu līhdš astonpadšmit gadeem, jo wairaf tapehž, ka septīnpadšmit gadu wezumš gan šafkanots ar kreewu līkumu šopojuma X. šehjumu, bet muhsu zīwillīkumos tam naw nekahda pamatojuma. Pehdejā 270. p. gan pašīst taisīni astonpadšmit gadu wezumu tā šauzamai preeščlāīta pilngadībai.

Pats galwenais tomehr, kas mums wajadšīgs, ir diwās daschada tīpa audsīnasčhanaš eestahdēs: a) audsīnasčhanaš eestahdēs, kur uš 41. p. pamata war nodot toš, kureem wīru nodarījums naw peesfaitīs par wainu, un b) laboščanaš eestahdēs, kur eeweetojami uš 55. p. noteesfatee šoda isžee-

ŝhanai. Sakarâ ar wiŝu ŝho tai paŝhâ 55. pantâ janoteiz, ta peemehrojot maŝgadigeem noteefateem ŝoda noŝazitu atlaiŝhanu, teefa winuŝ tapat, 1922. g. 12. janwara liŝuma 4. pantâ paredŝetas ŝewiŝhâŝ uŝraudŝibaŝ ŝahrtibâ, nodod taiŝ paŝhâŝ audŝinaŝhânaŝ eeŝtahdêŝ, paturot tahdâ ŝahrtâ „reformatorijaŝ“ tiŝkai teem, kuri ŝhi atweeglojuma naw pelnijuŝhi ar ŝawu agrako waj wehlaŝa laika uŝweŝhanos.

Lai aina huhtu pilniga, truhŝti wairŝ tiŝkai daŝhu wilzeenu. No weenas puŝeŝ, to nepilngadigo eeweetoŝhana audŝinaŝhânaŝ namâ, kureem winu nodarijumŝ naw peeŝkaiŝtiŝ par wainu, un pat to, kuri noteefati noŝaziti, nepawiŝam naw conditio sine qua non. Daudŝos gadijumos peetiŝŝ, ja winuŝ nodos „atbildigâ uŝraudŝiba“ perŝonam, kuraŝ ar meeru uŝnemteeŝ ŝhiŝ ruhpeŝ. Otrŝahrt, ja peemehro ŝodu, weeglaŝos gadijumos nereti pilnigi peeteef ar brihdinoŝhu pamahzibu no teefaŝ puŝeŝ, ŝahda pamahziba uŝ nepilngadigâ atŝauzigo dwehŝeli ŝpehjiŝga atŝtaht pawiŝam zitu eeŝpaidu neŝâ uŝ peeauguŝho. No otras puŝeŝ newar neiŝdalit ihpaŝhâ kategoriâ puŝaudŝhuŝ, peemehram, wezumâ no iŝhetroŝadŝmit lihdiŝ aŝtonŝadŝmit gadeem, ja tee iŝdarijuŝhi ŝmaguŝ noŝeegumuŝ, kuruŝ paraŝti ŝoda ar ŝpaidu darbeem uŝ noteiŝtu laiŝu waj uŝ wiŝu muhŝhu. Ŝahdu nodarijumu noŝeedŝiguma ŝmagumuŝ, ja teefa atŝinuŝi, ŝa ta nodaritajŝ riŝhojeeŝ ar ŝapraŝhanu, praŝa ŝtingraŝo ŝoda peedraudejumu. Ŝpaidu darbuŝ, eewehrojot winu wezumu, war wineem pahrwehŝriŝ ne pahrak ilgâ zeetuma ŝodâ.

Patiŝ par ŝewi ŝaprotamŝ, ŝa eeroŝbeŝhoŝhanu teeŝŝibaŝ tai weidâ, ŝahdâ tai lemiŝ palikŝ muhŝu kriminalŝodekŝâ, nepilngadigeem war peemehrot tiŝkai wiŝaprobeŝhotakâ apmehrâ, — ja wiŝpahri war peeŝtriŝti, ŝa wineem atnem to, ŝo iŝleetot wini naw wehl pat paŝpehjuŝhi. Teeŝibu atnemŝhana peelaiŝhama, ja daudŝ, tad iŝhetroŝadŝmit lihdiŝ aŝtonŝadŝmit gaduŝ wezeem puŝaudŝheem, kureem muhŝha ŝpaidu darbi pahrwehŝriŝti zeetuma ŝodâ, un tahlaŝ, aŝtonŝadŝmit lihdiŝ diwdeŝmit weenu gadu wezeem, ja wineem peeŝpreeŝti wiŝpahri ŝpaidu darbi.

Lai wiŝzauri pareiŝi noŝahrtotu un iŝweŝtu augŝhâ aprahdito ŝiŝtemu, newar huht ŝhaubu, ŝa ari mumŝ jaewed ihpaŝhâŝ teefaŝ maŝgadigeem, lihdiŝigaŝ ameriŝkanu „juvenile courts“ waj wahzu „Jugendgerichte“, atteezigi peemehrojot ŝahhdaŝ kategoriŝaŝ leetam kriminalprozeŝa noteikumuŝ.

V. M i n z s.

## Permanenta likumdošanas eestahde un deputatu imunitate. *(Dielers)*

Satversmes Sapulzes peenemtais Latvijas republikas satversmes likums eewed, starp zitu, interesantu jauninajumu tani siad, ka likumdošanas eestahde — tautas wehleta Saeima — kluhst par permanentu, nepahrtraukti pastahwofchu eestahdi. Lihdsfchinejās konstituzijās parlaments ir gan formali pastahwiga walstis eestahde, bet pateesibā wina eksistenze ir israibinata pahrtraukumeem, jo parlaments teef eewehlets us noteiktu laiku, un parlamenta wehleshanas parasti noteef tikai pehz tam, kad preekshejā parlamenta pilnwaras ir jau isbeigufchās. Šhini laikā — no preekshejā parlamenta pilnwaru isbeigufchanās lihds jaunewehleta parlamenta sanahfshanai, tā fauktajā starplegislaturu laikā, parlaments eksiste tikai us papira, rakstittajā konstituzijā, bet pateesibā wina naw; weens parlaments ir miris, otrs wehl naw dšimis. Lai šhis starplegislaturu periods, kad walstis paleef bej fawas augstātās likumdošanas eestahdes, newiltoš pahrak ilgi, waj pat lai winsch no ispildu waras netiktu ar sinamu noluhku pagarinats (kā tas agrak nereti ir notizis monarchiskās walstis), daudfās konstituzijas nosaka šhi starplegislaturu perioda leelako ilgumu, resp. zif ilgā laikā pehz preekshejā parlamenta pilnwaru isbeigufchanās ir janoteef wehleschanam un jasanahf jaunam parlamentam. Sahdus noteikumus atrodam wehl pat wisjaunafajās konstituzijās, peem., Wahzijas 11. augusta 1919. g. konstituzijā, kuras 23. pants stan:

„Reichstags teef wehlets us 4 gadeem. Wehlatais feschdesmitajā deenā pehz šhi laika notezeschanas ir janoteef jaunām wehleschanam. Reichstags sanahf pirmo reisi ne wehlat kā trihsdesmitajā deenā pehz wehleschanam.“ Tā tad Wahzijas konstituzija nosaka starplegislaturu perioda maksimālo ilgumu us 90 deenam.

Latwijās konstituzija turpretim neatfihst wairs nekahdus starplegislaturu periodus, — wina usstahda šhini siad jaunu prinzipu, pehz kura fatras pastahwofchās Saeimas pilnwaras isbeidfās ne agrak, kā tikai ar jaunewehletās Saeimas sanahfshanu us pirmo sehdi. Šhis prinzips ir isturets fatwersmes likuma 11., 12. un 48 pantos. Pehz 12. panta „jaunewehleta Saeima sanahf us pirmo sehdi nowembra mehnescha pirmajā otrdeenā, kad ari isbeidfās eepreekshejās Saeimas pilnwaras“. Paschas wehleschanas, pehz fatwersmes likuma 10. panta, „isdaramas oktobra mehnescha pirmajā fwehtdeenā un fesideenā pirms tās“, tā tad laikā, kad eepreekshejās Saeimas pilnwaras wehl naw beigufchās. Te, kā redfams, ir atmesti starplegislaturu periodi, un lai gan Saeima teef eewehleta us noteiktu laiku (us 3 gadeem, fatw. lik. 10. p.), tomehr legislaturas sapluhst kopā, Saeimas fado-

Das rokās, kas parahdas pat realā weidā eefšch tam, ka „jauneewehletās Saeimas pirmo ņehdi atflahj eepreeņņhejās Saeimas preeņņņehdetajš, waj preņidija uņdewumā zitiš preņidija lozekliš“ (ņatw. liņ. 17 p.). Satwerņmeš liņuma 12. un 48 p. p. uņtura ņho paņņhu prinzipu ņpehņā preeņņ teem atņwiņņeem, wāretu teiņt — ahrņahrtejeem gadijumeem, kađ Saeima teef atlaista pirms triju gadu legiņlaturāš perioda beigam un wehleņņhanāš noteef zitā gada laiņā. Uri tađdā gadijumā „Saeimas lozektu pilnwarāš tomehr paleef ņpehņā lihđš jauneewehlamāš Saeimas ņanahņņhanai“ (48 p.), pee kam pate ņhi jaunā Saeima „ņanahņ ne wehlat tā weenu mehneņi pehž tāš eewehleņņhanāš, un tāš pilnwarāš iņbeibņāš pehž diweem gadeem nahņoņhā nowembra mehneņha pirmā otrdeenā ar jauneewehletās Saeimas ņanahņņhanu“ (13 p.). Iņ peewestajeem Satwerņmeš liņuma panteem redņamš, ka Latwija neņad nebuņš beņ ņawas augņtāš liņumdoņhanāš eestahdeš — tautāš wehletāš Saeimāš; liņumdoņhanāš eestahde kluhņt par paņtahwigu eestahdi neween idejā, waj no formalāš puņeš, bet pateeņbā, pehž buhtibaš, tā permanenta gan periodiņti atjaunojoņhāš, bet tomehr beņ paņtrauņuma reali eņņiņtejoņha walņtiš eestahde. Taš ir apņweizamš jauninajumš muhņu konņtituzijā, droņha un noteiņta wezā wehņturikā traņareta atmeņhana; jo lihđņņhinejai konņtituzionalai ņahrtibai, pehž ņuraš walņtiš periodiņti paleef beņ liņumdoņhanāš eestahdeš, neņahdu logiņņu raison d'etre peewest newar, bet gan ņhiš parahdibaš zehloni atrodami ņen paņrdņihwotoš wehņturikoš apņtahkloš.

Atņewiņņko, pilnigi nodalito legiņlaturu un ņtarplegiņlaturu periodu ņiņtemāš wehņturikāš ņakneš meklejamaš ņahrto monarchijaš laiņmetā, kađ karališ eefauza ņahrto preeņņņtahwjuš uņ ņapulzi tiņai wajadņibaš gadijumōš (pa leelafai daļai, kađ karalim bij apņtruhziš naudaš un bij jadabū ņahrto preeņņņtahwju peeņriņhana ahrņahrtejeem nodokleem); ja tađdaš wajadņibaš nebij, ņahrto preeņņņtahwji netiņa ņaņaukti pat pa 10 un wairat gadeem; peem., ari Anglijā wehl 17. g. ņimtena pirmajā puņē, kađ ņahrto preeņņņtahwiba pateeņbā bij jau paņrwehrtuņeš par tautāš preeņņņtahwibu, karala Karla I. laiņā parlamentiš netiņa ņaņauktiš 11 gaduš no weetaš (1629 — 1640). Katrai ņahrto preeņņņtahwju ņapulzei bij ņawa atņewiņņka darbibaš programā, — winai bij jaapņpreeņņ no karala preeņņhā liņtee jautajumi; protamš, kaņra ņahrto preeņņņtahwju ņapulze wareja meļlet prezedentuš agrako ņapulņņhu darbibā, bet teeņha ņakara ņtarp atņewiņņku ņapulņņhu darbibu nebij. Gan jau ņahrto preeņņņtahwju ņapulzeš wairakņahrtigi uņņtahdija praņibu, lai preeņņņtahwibaš ņapulzeš tiņtu eefauktāš periodiņti, kaņru gadu; daņņņahrtaš ari tiņa no karaleem apņņolitiš, bet paraņti netiņa iņpilditiš. Tiņai nodibiņnoteeš konņtituzionalai eefahrtaš ar tautāš preeņņņtahwju ņapulzi tā liņumdoņhanāš eestahdi, parlamentiš kluhņt par paņtahwigu, periodiņti ņaņauzamu walņtiš eestahdi, kaš noteiņti teef formuletiš konņtituziju liņumōš. Tā ari lihđš pat pehdejam laiņkam parlamentiš palika — un ari tagad wehl ir walņtu leelajā wairumā — gan paņtahwiga, bet ne permanenta eestahde, t. i. konņtituzijā



noteiktajā valsts organu sistēmā viņš ir pastāvīga eestahde, bet praktiski politiskajā dšihwē parlamenta eksistence, tā jau atšihmets, teē periodiski pahrtraukta no starplegislaturu periodeem, kad preekšhejā parlamenta pilnvaras jau beigušās, bet jauns parlaments wehl naw eewehleis. Sahda sistema, pehz kuras valsts periodiski paleē bes likumdošanas eestahdes, ir nelogiska un nepraktiska. Nelogiska wina ir tapeh3, ka nepahrtraukti eksistē pate tauta, nepahrtraukti eksistē valsts tā tautas politiskās organizācijas forma, un tapeh3 nepahrtraukti jaeksistē ari valsts šwarigatajeem organeem (tā to ari redsam pee teesam un administratiwām eestahdem). Nepraktiska wina tapeh3, ka pateizotees starplegislaturu periodeem un no šhis sistemas ifreetošajam diskontinuitates prinzipam (pehz kura katrs jauneewehletais parlaments šah darbibu no jauna, neturpinot preekšhejā parlamenta nepabeigtoš darbuš) parlamentu nešpehj laikā weikt likumdošanas darbu, tā tas jaunakā laikā konstatejams gandrih katrā walsti. Šhi nelogiskā un nepraktiskā, šawu laiku pahrđshwojušhā sistema noder par paraugu tam, zif ilgi politiskajos institutos usglabajas wehsturisko apstahlu eespaidi. Protams gan, konstituziju newa, „fazeret“ tā poemu waj dramu, tā to šawā laikā teiza lahds franšhu politiks (Šhofeš de Mestrs); tomehr no tagadejeem apgaismotajeem likumdewejeem gan waram praši, lai wini werdšiski nekopē wehsturiskoš parauguš, bet gan winaš ruhpiגי pahrbauda, nowejojušho atmet un, šastanā ar moderno apstahlu prašibam, weiz jaunradišanas darbu. Tapeh3 jaasihst par pilnigi pareisu, ka atteezibā us likumdošanas eestahdi (Šaetmu) Latwijas Šatweršmes Šapulze naw wiš werdšiski šopejuse šen pahrđshwota laikmeta apstahlu radito parlamenta starplegislaturu sistemu, bet atmetuse šho wehsturisko trasaretu un peenehmuse modernaku, katrā šinā logiskaku un praktiskaku sistemu. — Waretu wehl peesihmet, ka ar šho šoli Latwija it tā teē tuwinata klasifikajām demokratiskajām Atenam un Romai, šur šinamā laikmetā tautas šapulzes darbojās permanenti, tā nepahrtraukti eksistejošas augstakās walsts waras eestahdes. Un tā ka tagad, šamehr teeshā tautwaldiba wehl ir maš attihšita, tautas preekšstahwibas eestahde jo šewišhē (šalhdšihnot ar žitām walsts eestahdem) darbojas tautas usdewumā un tautas wahrđā, tad tautas preekšstahwibas pahrwehřšana par permanentu, nepahrtraukti eksistejošhu eestahdi nošihmē tagadejos apstahloš ari šoli us demokratisma nostiprinašanu.

Šhis jauneewedums — likumdošanas eestahdes nepahrtraukta pastahweššana — bes šhaubam — issauks šinamas pahrgrōstibas dašhos prinzipoš un institutoš, šas isweidojušhees šastanā ar agrako periodisko legislaturu sistemu. Šā, peem., tagad šaudēs šawu nošihmi diskontinuitates prinzipš, winam buhs šakriht, un ta weetā šastahjas pilnigai kontinuitatei parlamenta darbiba. Bet šhoreis es pee kontinuitates šautajuma neustaweshoš; šhoreis gribu ihšumā ašrahđit šikai us to, ka parlamenta nepahrtrauktai pastahweššanai ir šinama nošihme ari preekš deputatu imunitates, tā publiki-teesiska instituta.

Deputatu imunitate ir wehsturifloš apstahfloš isweidojees publiski-teesifstis instituts, pehz kura deputats bauda spezialu, kwalifizetu neaiffkaramibu un pat sinamu neatbildibu teefas preefshā, kahda ziteem pilfoneem leegta. Sinamā walsts attihstibas stadijā schim institutam peekriht loti swariga loma, bet zitos apstahfloš, zitā walsts attihstibas stadijā wina nosihme war masinatees; ihsti demokratiskā teefiskā walsti winsch pat war pasaudet fawu logiflo un praktiflo pamatu, kluht newajadsigs un pat iswehrstees par oligarchiflu institutu, kas runā preim ihsti demokratiskai eefahrtsai. Katrā finā, pahgrofibas un reformas ari schini institutā ir pilnigi weetā, jo deputatu imunitatei jabuht sakfanotai ar ziteem atteezigeem walsts instituteem. Es negribu schini ihfajā peesihmē apluhkot ne deputatu imunitates teoriju, ne wehsturi; tomehr atfihmeschu daschas fases schi instituta attihstibā, lai kluhtu saprotamā wina tagadejā nosihme.

Deputatu imunitates wehsturiflās saknes eefneedsas kahrtu monarchijas laifmetā. Toreis karaleem nereti bij wajadsiga kahrtu preefshstahwju lihdsdarbiba; wini bij eeintereseti, lai kahrtu preefshstahwji pilnā skaitā fanahktu us sapulzi, kurai nereti nahzās meklet iseju no gruhā stahwofla, kahdā karala waldbiba bij nowedufe walsti. Bet leelatajās walstis zelot us attahlu sapulzes weetu toreisejos apstahfloš, tad zelotajeem usgluhneja ir mescha-brahli, ir patwarigee brunineeki-laupitaji, bij gruhis un ar riflu faweenots usschmums. Samdeht karali peeschkhra kahrtu preefshstahweem fewifshu apfardsibu, kaut to lihdsigu personas neaiffkaramibai (toreisejās personas aiffkaramibas laifos), zelotot us sapulzes weetu, usturotees paschā sapulzes weetā un zelotot atpafal us mahjam; tapat schini laifā kahrtu preefshstahweem parasti tika garanteta brihwiba no fauffchanas pee atbildibas waj arestefchanas priwatu fuhdsibu, parahdu praifbu u. t. l. gadijumos. Tā tad fawas isweidoschanās fahkumā deputatu imunitate pehz buhtibas bij kahrtu preefshstahweem peeschkirta priwilegija, bet tahda priwilegija, kas nepeezeeschama deputata usdewumu setmigai un netrauzetai ispidifchanai. Se redsams deputatu imunitates pirmās stadijas praktifkais pamats: tā ka likums tolait bij wahjich un waldbibas realee waras lihdsekli tiif neezigi, ka newareja garantet personas drofchibu wifseem, tad tahdu drofchibu (pret usbruzejeem is paschas fabeedribas) zentās nodrofchinat wismas daschām personam un personu grupam, kuru drofchibā waldbiba pate bij wairaf eeintereseta. Pee schini finā priwiligtajām personam tolait peedereja ari kahrtu preefshstahwji. Bet kahrtu preefshstahwibas eestahdem nostiprintees, drihs radās konflikti un fahkās zihnas starp karaleem un kahrtu preefshstahwibu. Tas loti labi nowehrojams tani semē, kur kahrtu preefshstahwiba nepahrtraukti attihstijās par tautas preefshstahwibu — Anglijā. Se nu redsam, ka schinis zihnās ir atfewifschki deputati, ir parlaments wisumā, fahf leetot kà noderigu eerozi deputatu imunitati, kuru karali gan nereti pahrfahpa, bet ar kuru tomehr wajadsēja rehinatees, jo wina bij jau paspehjufe sinamā mehrā nostiprinatees, kluht par polt-

tiskajā dšihwē isaugušču institutu. Anglijā mehš šchis zihnas peemehrus atrodam fewisčkē 16. un 17. g. simtenu parlamenta wehsturē. Wehlat, 19. g. simteni, to pašču redsam daudšās kontinenta walstis pirmajā laikā pehz konstituziju eeweščanas, tad karaki pa leelatai dalai wehl turpinaja patwaldneezisķu politiku un nereti weda zihnu ar tautas preekščstahwibu. Tad konstituzijā garantetā deputatu imunitate atkal bij reišā ir priwileģija, ir deputatu sekmi-gas darbības nepeezeefčams preekščnoteikums, lai fargatu winus pret usbru-kumeem no ispildu waras pušes, — no patwarigeem aresteem, nelikumigi un nepamatoti usfahsteem teefu prozešeem un politiski eespaidoteem teefas spēe-dumeem. Uri šchini stabijā deputatu imunitatei ir šaws nenoleedsams prat-ists pamats un nepeezeefčama instituta nosihme walstis dšihwē.

Tahlatā attihstibas gaitā dasčas walstis nonahf jaunā attihstibas stabijā: parlaments ir politiskajā zihnā uswarejis, winsch ir kluwis par noteizoscho faktoru walstis dšihwē, winsch ir fuwerenās tautas gribas isteizejs — winsch pats ir fuwerens organs walsti. Tahdu stahwolli Anglijas parlaments šafneedša jau astonpadšmitā gadu simtena beigās, dasčas kontinenta walstis 19. g. simtena otrā pusē. Se masinajas deputatu imunitates praktiskā nosihme, jo nepamatoti usbrukumi deputateem no ispildu waras pušes ir stipri eerobe-šoti; bet par to šchis instituts eeguhst logisķu pamatu: deputatu imunitate ir walstis fuwerenā organa atfewisčkē lozēķu šaprotama priwileģija.

Bet kahda ir deputatu imunitates nosihme demokratiškajās republikās, furu jaunakā laikā rodas arweenu wairaf? Protams, tā šauzamās demo-kratiskās republikās nebuht wišas naw weena tipa walstis. Kur ir attihsti-jušes un nostiprinajušes teefča tautwaldiba, kaut ari tišai teefčas tautas likumdoščanas weidā, tur parlaments wairs naw fuwerenais organs, tur tā tad imunitates priwileģija šaudē šawu logisķo pamatu; jo nu ari deputati ir ne wairaf kā fuwerenās tautas agenti ar noteiktu usdewumu: wini ir fuwerenās tautas padomdeweji likumdoščanas leetās. Šurpretim neteefča-jās demokratišās deputatu imunitates logisķais pamats wehl ir spēhā. Tanis demokratišās (teefčajās un neteefčajās), kur teefiskā eefahrta ir zeefchi nodibinajušes un eeauguše dšihwē un kur eefšhejās politiskās zihnas ir tiš wahjas waj kultureli noreguletas, ša winas nespehš šcho teefisķo eefahrta šatrizinat, tur deputatu imunitate šaudē šawu praktisķo nosihmi. Šur depu-tateem peeteef ar nodibinajušchos personas neaiššfaramibu, kahdu bauda wiš pilšoni; deputateem tur šewisčkšas imunitates naw wajadsigs, tāpat ša winas naw wajadsigs teefnešcheem, ispildu waras organeem, školotajeem u. z., kuri demo-kratiskā walsti ispilda ne masaf šwarigas šunkzijas, kā deputati. Tahdā ihstā teefiskā demokratišā deputatu imunitate kluhst leeka un atmetama, jo winu spēhā usturot tiftu radita priwiligetu personu grupa, kas ar ihstas demo-kratijas garu naw šaweenojams. Bet tahda ihstā nostiprinajušes demokratiša šchobrihd wehl ir leels retums; un tamdehl — waj nu nepeeteefošchi nostip-rinajušchās teefiskās eefahrtaš, waj ašo eefšhejo politisķo zihnu dehl —

deputatu imunitate, kà ņemigās un netrauzetas deputatu darbības preeņņnoteikums, wehl arweenu naw gluschi ņaudejuse ņawu praktiņko pamatu ari tagadejās demokratijsās, un tamdehl deputatu imunitates garantijas wehl arweenu atrodam ari modernajās konstituzijsās.

Deputatu imunitates garantijas atrodam ari Latwijs republikas ņatwerņmes likumā (27.—30. p. p.); un reiņ Satwerņmes Sapulze winas peenehmuse, mums naw eemeņla ņhaubitees par to, ka winas ir wajadņigas, ka deputatu imunitatei tagadejos apstahlkos ari Latwijs wehl arweenu ir ņawo raison d'être. Uņ to es ņawā ihņajā peesihmē gribeju aisrahdit, tas ir tas, ka muņņu konstituzionalajā praktiķā nahņņees deputatu imunitati ņastanot ar jau atņihmeto Saeimas nepahrtrauktu pastahweņhanu. Imunitate deputatam teel peesņņirta tiņai uņ wina deputata pilnwaru laiku, t. i. uņ legislaturas periodu; legislaturai beidsotees agrato deputatu war uņ wiņpahrigeem teesņņeem pama-teem ņauņt pee atbildibas par legislaturas laikā iņdariteem noseegumeem waj pahrahpumeem. Tā tad pee lihdsņhinejās atdalitu legislaturu un starplegislaturu periodu sistemas, ja pret deputatu ir zeltis apwainojums legislaturas laikā un parlaments wina teesņņhanai neiņdod, deputatu imunitate nosihmē leetas iņmekleņhanas un iņteesņhanas atliņņhanu lihds legislaturas beigam, t. i. daudņos gadijumos uņ ņahdeem nebuht 2—3 gadeem. Surpretim pee tahdas ņahrtibas, kur starplegislaturu periodu naw un kur jaunais parlaments teel eewehtis, ņamehr preeņņhejā parlamenta pilnwaras wehl naw beigusņās, tur war iņrahbitees, ka weena daļa deputatu — wiņpirms leelato partiju liberi — eenem deputatu ņrehsus nepahrtraukti daudņus gadus no weetas. Protams, naw iņņlehgtis, ka ari starp ņheem wairakņahrtigi pahrwehleteem deputateem rodas personaņ, kuras deputata ņahwollu iņdarijusņas noseegumus waj ņodamus pahrahpumus; protams, naw gan ari iņņlehgtis, ka daņhu tahdu deputatu parlaments iņdod teesņai. Bet lihdsņhinejā parlamentu praktiķa rahda, ka tahdi gadijumi ir lotti reti (parasti tiņai ņmagu kriminalnoseegumu gadijumos). Tā tad, pastahwot permanentam parlamentam un lihdsņhinejem deputatu imunitates noteikumeem, kà ari lihdsņhinejai parastai atteezigai parlamentu praktiķai, war rastees walsi personu grupa, kura ilguņ gadus no weetas (10 un wairak) war neņoditi pahraht walsis likumus. Rā tas ņastan ar teesņņas demokratiņas walsis prinzipeeem?

ņņņeet, ka demokratiņa tauta nebuht naw eeintereseta radit priwiligetu personu grupu, kura waretu gadeem ilgi neņoditi pahraht likumus. Protams gan, ka ne patis ņods te kriht ņwarā, bet teesņbu ņuwerenitates un teesņbu sistemas stabilitates prinziņs, tāpat ari pilņonu weenlihdsibas prinziņs. Demokratiņā walsi, ja ta ir ihņia teesņņa demokratijsa un ne ņahds pseudo-demokratiņas diktaturas weids, pastahw un ir uņturami ņpehā diwi weenlihdsi ņwarigi ņuwerenitates prinziņi: tautas ņuwerenitate un teesņbu ņuwerenitate. Pee pareiņas demokratiņas eefahrtas ņheer prinziņi nebuht nerunā weens otram pretim, bet gan pabalņta un papildina weens otru. Ja nu

rastos tahda kahrtiba, kas dod eespehju atfewischkām personam pahrkahpt likumus un pee tam fegtees ar imunitati ilgus gadus, tad tas nosihmetu wispirms, ka teet eerobeshots teesibu suwerenitates prinzijs; bet tahla tas nosihmetu ari to, ka ir eerobeshots pilsonu weenlihdstibas prinzijs, kusch ir weens no pascheem swarigakajeem demokratisma prinzipeeem. Permanenta tautas preekshstahwibas eestahde, kahda paredseta muhsu fatwersmes likumā, pee tani paschā likumā formuleteem deputatu imunitates noteikumeem un lihdschinejās parlamentu praktikas, nu dod eespehju rastees tahdai pateesam demokratismam pretim runajoschai kahrtibai. To nowehrst buhtu bijis weegli, eewedot daschus pahrgrosijumus deputatu imunitates noteikumos. Istirsat schos pahrgrosijumus schini weetā — nowestu muhs par tahlu no temata; tas darams zitā atfewischkā rakstā, apluhtojot deputatu imunitates nosihmi teesikā demokratiskā walsi. Uri nelo negrosot deputatu imunitates noteikumos, winus wareja labi faskanot ar permanentu Saeimu diwejadā zelā. Iswehlotees pirmo zelu, wareja fatwersmes likumā eewetet noteikumu, ka neweens pilsonis newar buht par deputatu ilgaki kā 3 waj 6 gadus no weetas (lihdsigi tam, kā ir eerobeshots ari republikas presidenta laiks). Tas buhtu bijis pilnigi faskanā ar demokratisma prinzipeeem; jo demokratiskā walsi katram widejam pilsonim wajag buht spehjigam un gatavam aktiwi kaspot walsij pee leelās dalas funkziju un amatu ispidischanas (isnemot tos, kuri prasa spezialas sinaschanas, peem., inscheneru u. t. l.). Tas stingri tika eewehrots Utenu demokratijā, kur sawā laikā ap 95% no wiseem walsis amateem tika eenemti pehz loses, pee tam diwreis no weetas to paschu amatu eenemt newareja (daubsus amatus eenehma us 1 gadu, bet ofizjalā walsis galwas amatu eenemoshās personas mainijās if pehz 24 stundam). Un nestatotees us tahdu, kā leekas, galejo demokratismu, Utenas deesgan ilgu laiku stahweja Greekijas politiskās dsihwes preekshgalā, — un wehl ilgaku laiku Greekijas kulturelās dsihwes preekshgalā. — Otru zelu ejot, wareja wehleschanu likumā eewest noteikumu, ka par jaunās Saeimas lozekli newar tikt eewehlets deputats, pret kuru pastahwoshās Saeimas darbibas laikā ir no prokuraturas zeltis apwainojums noseegumā, par kuru kriminallikumos paredsets noteikta weida sods. Schheet, ka schahdu noteikumu raditā iseja buhtu bijuse logiskata un peenemamata nekā ta, kura teet mekleta pa dascheem aplinkus zeleem, pee kahdeem, peemehram, ir japeeskaita ari preses likuma projekta noteikums, ka Saeimas lozeklis newar buht par awises atbildigo redaktoru.

Bet schee formalee deputatu imunitates faskanoshanas weidi ar permanentu Saeimu schobrihd atriht lihds turpmakeem warbuhtejeem fatwersmes likuma waj wehleschanu likuma grosijumeem. Vagaibam tā tad parlamenta praktikai nahsfees atrast kahdu nebuht faskanoshanas weidu, peem., noleekot pret deputateem eerosinato leetu isteesaschanu teloshās legislaturas pehdejā zeturfni, waj isdodot teefaschanai atkahrtoti eewehletus deputatus, pret

fureem zelti noteikta weida apwainojumi preefšejadš legislaturas laika. Bet katrā finā šchahds waj zitads zelsch buhs jaatrod, tā šaskanot deputatu imunitati ar permanentu Saeimu, lai demokratiskā walsit nerastos oligarhiskis elementis — personu grupa, kura gadeem ilgi war nesoditi pahrfahpt likumus un mihdit kahjam teešbu suwerenitates un pilsonu weenlihdības prinzipus.

R. Dišlers.

## Swehrests teesâ.

Wezos laifos bija isplatita tiziba, ka deewiba teeschi peedalas zilwezes leetâs. Teesas spreeschanas laukâ schi tiziba noweda pee ta, ka zilweki, apfinadamees sawu besspehzibu useet pateesibu, uslika scho usdewumu deewibai, un tadehl teesas prozefs atbalstijâs us tahdâm zeremonijam, kurâs, pehz toreif pastahwofchâs tizibas, deewiba wareja pasludinat sawu negrofamo lehmumu, spreesf sawu taifno teesu. Schahdas zeremonijas bija swehrests, diwkauja un ordalijas. Katram partam prahwâ wajadseja apstiprinat sawu leezibu ar swehrestu. Atteifschanâs no swehresta noweda pee apwainofchanas. Ja swehreja abi parti — fuhdsetajs un atbildetajis, tad teesa keh râs pee nahkofchâ peerahdijumu weida — diwkaujas. Ubas schis zeremonijas pamatojâs us tâs tizibas, ka deewiba nepeelaidis uswaret nepateesibai, t. i. nepateesu atfaukschanos us winu pee swehresta waj mainigâ uswaru diwkaujâ. Ordalijâs isteizâs pahrleeziba, ka deewiba nahfs taifnam palihgâ un peerahdis teesnescheem wina newainigumu tif spilgtâ un taustamâ fahrtâ, ka taifnâ labâ pahrfahps dabas likumus.

Ordalijas pastahweja pahrbaudifchanâ ar fakaitetu dselfi un uhdeni. Partis sawas taifnibas peerahdifchanai bij ar meeru padotees weenam no schahdeem pahrbaudijumeem, peemehram, turet rofu uguni waj fakaitetu dselfi rokâ. Ja rofa pee tam palifa nesabojata, tad pahrbaudamâ newainigumu usstatija par peerahditu.

Sewifschki stipri bija isplatita un ilgi palifa leetofchanâ pahrbaudifchana ar uhdeni. Pahrbaudamo fasehja un eemeta uhdeni. Ja winsch nogrima dibenâ, tad wina newainigumu usstatija par peerahditu. Schi zeremonija iszehlâs sem tâs paganu tizibas eespaيدا, ka uhdens ir tihrs elements un usnem fewi tifai to, kas tihrs. Pahrbaudifchana ar uhdeni bija eezeenits lihdsfelis raganu prahwâs un palifa leetofchanâ lihds 17. gadusimtenim. Un desmiteem tuhksfotofcheem newainigu dsihwibu tika usupuretas schai meschonigai mahntizibai.

Jau 15. gadusimteni tiziba, ka deewiba teeschi peedalas teesas spreeschanâ wirs semes, fahf sust un lihds ar to pahrgrosas teesas peerahdijumi. Wispirms pasuda ordalijas un pehz tam ap 17. gadusimtena fahkumu ari diwkauja, kurâs weetâ stahjâs swehrestis.

Pehz wezlaihu kreetu likumeem swehrestu uslika tifai parteem — fuhdsetajam un atbildetajam, un tifai tanî gadijumâ, kad nebija zitu peerahdijumu. Pirmee aifrahdijumi us leezineefu swehrinaschanu fastopami tîkai Plefkawas teesu grahmatâ (Псковская судная грамота) (1467. g.).

Teefas swehrestu pasina ari wezlaitu wahzu likumi. S̄he winu uslifa leezineekeem, kad winu leezibās bij pretrunas̄.

Zara Alekseja Michailowits̄cha kodef̄s̄ (Уложение) (1649. g.) eewed swehrestu k̄a normalu pawadoni leezineeku leezibam. No ta laika swehrest̄s̄ nostiprinās̄ litumdoſchanā un pahreet 1864. gada kriminalprozesa likumos̄.

Swehrest̄s̄ leezineekeem paturet̄s̄ ari Wafar-Eiropaš wals̄t̄s̄, kur basniza naw atdalita no wals̄t̄s̄.

Ja ſenlaitu prozesā swehrestu usſtatija par weenu no lihdselkeem, ar fureem atklaht patees̄ibu ar decwibas̄ tees̄hu peedalifchanos̄, tad ar kristigās̄ tizibas̄ nostiprinafchanos̄ swehrestu pahrwehrt̄a par lihdselli, ar furu pamudināt leezineeku isteikt̄ patees̄ibu, peedraudot atbildibu par nepateesu leezibu ne tikai likuma preekſhā, bet ari pastarā tees̄ā. Un lai gan ewangelij̄s̄ taisni noleed̄s̄ swehrastu (Mat. 5, 34), tomehr nostiprinajusees̄ wals̄t̄s̄ wara neis-truhf̄stas̄ no tahda aisleeguma un prasa no leezineekeem pirms̄ winu nopra-tinafchanas̄ „kunga krus̄ta ſkuhps̄t̄ifchanu“ (1649. g. kodef̄s̄).

Bet peedſihwojumi leezina, ka draudi ar pastardeenu nespeh̄j atturet no nepateefas̄ leezibas̄ pat tahduš, kuri tai tiz. Tadeh̄l zelas̄ jautajums̄, waj wajadſigs̄ paturet teefas̄ prozesā ſenlaitu religifku atleeku, kura tagad gandrih̄ pawifam ſaudejuſt̄ noſihmi.

Ja basniza atdalita no wals̄t̄s̄, tahds̄ wirseens̄ usnemts̄ ari Latwijas̄ likum-doſchanā, tad religifkas̄ zeremonijas̄ paturef̄chana pee wals̄t̄s̄ junkzijas̄ ispil-difchanas̄ runā pretim konſtituzijas̄ garam. Peeteel swehresta weetā eewest leezineeka ſolijumu isteikt̄ teefas̄ preekſhā patees̄ibu un paturet to paſchu ſodu par ſchi ſolijuma pahrkahps̄chānu, k̄a par nepateesu leezibu ſem swehresta. Pastahwoſchee Sodu likumi prinzipā stahw us tahda paſcha weedokta. Lihds̄ās̄ swehrestam wini noſtahda ta weetu ispidloſcho ſolijumu k̄a apſtahli, kurſch̄ eewehrojami paleelina leezineeka atbildibu par teefas̄ preekſhā dotu nepa-teesu leezibu (Sod. lik. 158. p. 2. d.). Bet peh̄z krim. proz. likumeem tahds̄ ſolijums̄ noteikt̄s̄ tikai preekſch̄ perſonam, kas̄ peeder pee tizibam, kuras̄ neat-ſih̄t swehrestu (712. p.).

Swehresta zeremonijas̄ atzels̄chānu prasa ne tikai basnizas̄ atdalifchana no wals̄t̄s̄, bet ari tizibas̄ brihwibas̄ peefch̄k̄irf̄chana pilſoneem. Kā ſinams̄, ſchi brihwiba peelaiſch̄ tā ſaukto beſkonfeſionelo ſtahwokli, t. i. tees̄ibu nepeederet ne pee weenas̄ tizibas̄. Uſſtatit ateifmu k̄a tizibu, kura neatſih̄t swehrestu, buhtu ſoti pahrs̄pih̄leti. 1880. gadā Anglijas̄ parlamenta lozeklis̄ Bredlo paſinoja, ka wins̄ch̄ swehrestu dot newarot, tadeh̄l ka netizot Deewam. Konſerwatiwā partija eeraudſija ſhini paſinojumā Deewa ſaimoſchānu un praſija Bredlo nodofchānu teefai, bet parlamenta wairatums̄ tam nepeekrita. Tomehr pagah̄ja 8 gadi, lamehr ſchi neparastā paſinojuma ſazeltā wehtra apluſa un parlaments̄ atſina ateifſtu politifkās̄ tees̄ibas̄, k̄a ari atzehla reli-gifko swehrestu preekſch̄ ſaweem lozekkeem.



Šis peemehrs spilgti rahda, ka religiskais swehrests nodsihwojis sawu muhschu un tadehl atzelams.

Leezineekam teefā wajaga runat pateesibu ne aif bailem no šoda debests, bet tā pilsonim, kura peenahkums palihdset taisnas teefas spreeschanai. Ja kahds šcho peenahkumu pahrkahpj, tad walsts par to šoda, bet wina nedrihst pahrwehrt religiju par eerozi sawu mehrku šasneegschanai, kureem naw nefa kopiga ar religiju, un padarit pilsonisku peenahkumu par religisku. Un walsts, kura religiju isfludina par zilweka priwatu leetu, ari newar to darit, nerunadama pate few pretim.

Tā tad swehrests teefā atzelams un wina weetā eewedams weenkahršhs leezineeka folijums isteikt wifu taisnibu pehz firdsapstinas. Šchi folijuma pahrkahpschana šodama tapat, tā tagad nepateefa leeziba jem swehresta.

Swehresta zeremonijas atzelschana padaris galu weenai no widuslaidu atleekam, kura wehl usglabajusees šcho laiku teefas prozesā, un, neatnesdama nekahdu labumu, tikai apgruhtina winu.      A. U g r j u m o w s.

## Beefihmes pee muhsu likumu redigeshanas.

Likumam par wifam leetam wajag buht flaidram un noteiktam, tiklab pehz fawa fatura, ta ari pehz redatzijas. Tahda ir weena no wispirmam un wisfwarigatam prasibam, fura jaewehro likumdewejam. Ar aplamu waj pat tikai neweiklu redatziju likumdewejs likuma beeschi eeseef ne to faturu, to pateesiba gribejis, bet pawisam zitu, waj labaka gadijuma rada pahpratumus, un tam eestahdem, kuram likums japeemehro dsihwe, fagahda leekas un newajadfigas gruhribas. Par teem likumeem, kuras isdewusi muhsu likumdeweja eestahde, par noscheloschanu, ne weenmehr war teikt, ka wiku redatzija buhtu noteikta un flaidra. Weens no tahdeem likumeem, kura redatzija war radit pahpratumus, ir 1922. gada 4. aprila „Sodu likums par Saeimas un paschwaldibas eestahschu wehleschanu un tautas nobalfofchanas brihwibas un pareisibas un Saeimas darbibas traufschanu“. („Wald. Wehstnescha“ 1922. g. № 108). Jaunais 4. aprila likums naw garfch, tas fatur tikai 13 negarus pantus, bet lai no schi likuma islobitu likumdeweja pateeso gribu, pascha fahkuma jau wajadfigi komentari. Ta likuma 9. un 10. pantu 4. aprila redatzija redatzijas komisija trihs reises neweeta leetojusi terminu „noluhfs“, un likuma teksts isnahzis nestaidrs. Lai fapraustu likumdeweja pateeso gribu, jagreeschas pee likuma, kurfch muhsu 4. aprila likumam noderejis par pamatu. Tahds ir freewu 1885. gada fodu likumu 328<sup>6</sup>. p. un 328<sup>7</sup>. p. 1912. gada turpinajuma redatzija. Tikai no schi likuma mehš faprotam, ka muhsu likumdewejs 9. un 10. pantu ir gribejis runat ne par „noluhfu“, bet par „nodomu“. Freewu likuma 328<sup>6</sup>. pantu un 328<sup>7</sup>. pantu, kuri nemti par pamatu muhsu likumam un tulkoti gandrihs wahrdu pa wahrdam, tikai peemehrojot likumu muhsu apstahkleem, ir runa par noseegumeem, kas isdariti tihschi, t. i. ar nodomu. Leetot „noluhfu“ „nodoma“ weeta, naw pareisi pehz paschas buhtibas. Muhsu fodu likumi isfchfir diwejadus noseedfigus nodarijumus, pirmfahrt, kas nodariti ar nodomu, tihschi noseedfigi nodarijumi, kuras freewiski fauz par „умышленные“, bet wahzu waloda „vorsatzliche“, un otrfahrt, kas nodariti bes nodoma, bet ari ne nejauschi. Schos pehdejos freewi apfihme ar wahrdu „неосторожные“, bet wahzi ar „fahrlässige“. Latweeschu waloda pehdejos fauz par nodariteem „ais neufmanibas“. (Man schkeet, ka toš, ta pretstatu tihscheem, kahdi tee pateesiba ir, loti labi waretu apfihmet par „netihscheem“, isflehdot no schi juridiska apfihmejuma katru nejauschibas elementu). Ir tikai fchis diwas noseedfigu nodarijumu kategorijas, kahdu trescho fodu likumi nesin. Tihfchš, ar nodomu nodarits noseegums, kahdu likumdewejs, redfams, ir domajis

4. aprīļa likuma 9. un 10. pantā, gan eetwer ſewi ari noluhku, bet noluhks ween ir nepeeteekofchs tihscha noſeeguma apſihmeſchanai. Sleptawibu iſdara mantſahribas noluhkā (съ корыстною цѣлью, in gewinnsüchtiger Absicht) (Sodu l. 445. p. 12. pft.), un iſdara ari, lai atweeglotu zita ſmaga noſeeguma nodariſchanu (съ цѣлью облегчить учинение другого тяжкаго преступления, um die Begehung eines anderen Verbrechen zu erleichtern) (Sodu l. 455. p. 13. pft.), bet abos ſchais gadījumos ſleptawiba ir tihschs ſmags noſeegums. Sapat ſahdsiba ir weenmehr tihschs ſmags noſeegums, bet Sodu l. 581. p. to kwalifizē tā ſweſchas kuſtamas mantas ſlepenu waj atlahtu panemſchanu, lai to peefawinatos, waj peefawinaſchanas noluhkā (съ цѣлью присвоения, in der Absicht, es sich anzueignen). Nodomu wiſos tihschos nodarijumos, neatfarigi no noluhka, noteiz diwi pamatelementi: iſdaramā ſapraſchana, un griba to iſdarit. Likuma pareiſai iſpratnei no wiſleelata ſwara — noteikti un wiſur iſſchirt paſchā iſ umā „nodomu“ no „noluhka“. Likumu redigeſchana, beſ ſchaubam, loti nopeetns un gruhts darbs un ſewiſchi gruhts tas muhſu likumdewejas eeſtahdes juridikai un redakcijas komiſijai, ſamehr muhſu juridikā terminologija naw wehl galigi nodibinajuſees. Ta nodibinas tikai pamafam un wiſpareiſat ta nodibinas ne teorijā, bet praktiskā dſihwā darbā. „Noluhka“ eekluhſchana neweetā „nodoma“ weetā ſchāi gadījumā tomehr naw attaiſnojama ar nepilnigu waj wehl nenodibinajuſchos terminologiju. „Nodoms“, tā juridiks termins praktiskā darbā, muhſu teeſās, nodibinajees jau galigi un pilſona teeſibas ſew eeguwiſ jau no teem laikeem, kad mums wehl nebij ſawas ofzialas juridiskas literaturas. Konſekwenti ſcho terminu leeto jau Brendenfelds kreewu 1885. gadu ſodu likumu tulkojumā (Sodu likumi par kriminaleem un pahrmahiſchanas ſodeem. 1885. gada iſdewums ar turpinajumeem lihds 1893. gada beigam. Rīgā 1894. „Deenas Lapas“ apgahdibā), un tapat ari V. Stehrſte „Uſtawā par meerteefneſchu ſpreeſchameem ſodeem. Sapat muhſu likumdewejs agrakos likumos leetojis „nodomu“ ſchi wahrda pareiſā noſihmē. Tā Latwijas Satwerſmes Sapulzes wehleſchanu likuma 70. pantā (Latwijas Pag. Waldibas Lik. un Rihf. Krahjums № 9 — 1919. g.), kurſch pehz ſatura aptwer 4. aprīļa likuma 9. un 10. pantu, leetots „nodoms“. Ja 4. aprīļa likuma redakcijas komiſija atrada par wajadſigu dot jaunam likumam zitadu redakciju, ta buhtu darijuſi pilnigi pareiſi, ja wahrdu „ar nodomu“ jaunā likuma 9. un 10. pantā pawiſam buhtu iſmetuſi. 9. un 10. pantā paredsetee noſeedſigee nodarijumi, pehz ſoda, ſahds draud par to iſdariſchanu, peeder pee noſeegumeem, kuri pehz Sodu l. 48. p. noteikumeem un wiſas ſcho, pee mums paſtahwoſchu, Sodu l. ſistemas ir weenmehr tihschi, ar nodomu nodariti, ja pretejais naw teeſchi noteikts. Ja kreewu likumā (328<sup>6</sup>. p. un 328<sup>7</sup>. p.) „ar nodomu“ bij nepeezeefchams, tad tas iſſklaidrojams ar 1885. g. ſodu likumu ſistemu un uſbuhwi, kura bij pawiſam zitada, nekā pee mums paſtahwoſchos Sodu likumos. Bet neweetā

9. un 10. pantâ katrâ sinâ ir — „noluhku“, furam pawisam zita nosihme. Par laimi tas sçhai gadijumâ tika leefs wahrds, fursch te (9. un 10. p.) neso neisteiz, un dsihwê pahpratumus neradis.

Loti kühmiga ir 3. panta redakzija. 4. aprila lifuma 3. pants pee-draud ar fodu tam, „tas ar pazeenasçhanu, dahwanam waj personiga labuma folijumeem peedabû wehletaju waj balsotaju, ka winsch ir ar meeru wehlet, waj nodot balsi few waj zitai personai par labu...“ Tapat redigets 4. pants. Gruhti gan eedomatees gadijumu, tad kahds pazeenas otu waj to apdahwinàs tai noluhkâ, lai pazeenatajs waj apdahwinatais wehletu patš few i. Redsamš, likumdewejs te domajis ko zitu, bet ne to, ko redakzijas komiſija eelikufi lifumâ, un ſkaidribu mehš dabujam atkal tika tad, ja gree-ſçamees pee freewu lifuma (1885. g. fodu lif. 328<sup>o</sup>. p. 1912. g. turpin.) teksta. Sodams ir pazeenatajs waj dahwinatajs, fursch ar pazeenasçhanu waj dahwanam wahz balsis few, ne pazeenatam. Iſeja no ſçi kühmiga ſtahwoſka, par laimi, ir. Pehz 3. p. pazeenatajs un tapat dahwinatajs fodams netikai tad, ja pazeenatais ir bijis ar meeru wehlet netikai ſewi, bet ari zitu perſonu, un ſçi zita perſona war buht ari pazeenatajs.

Ja 4., 9. un 10. pantâ likumdeweja gribu ir eefpehjamš noſkaidrot ar pirmawota palihdsibu, tad 7. pantâ tahdas eefpehjas naw. Pehz 7. panta fodams, „tas nokem, ſapleſch, ſagroſa waj zitadi ſaboja atklahti iſliktus wehleſçhantu waj tautas nobalſoſçhanas uſſauktumus, paſinojumus waj ſaratſtus, waj mudina uſ ſçho pahrkahpumu.“ ſçahds noſeedſigs nodarijums fodams ar areſtu un peeder pee pahrkahpumeem. Pahrkahpumi pehz Sodu lif. 48. p. fodami tiſlab tad, tad tee nodariti tihſçi, kâ ari tad, tad tee nodariti beſ nodoma, aiſ neuſmanibas. Pehz likuma teksta ir nepahrprotami, ka 7. pantâ paredſetais pahrkahpums fodams abos ſçais gadijumos. Pehz lifuma gara gruhti to peelaiſt. 9. un 10. pantâ, furos paredſets pehz buhti-bas lihdsigs, bet ſmagals noſeedſigs nodarijums, noſegums, likumdewejs noteikti uſſwer, ka tas fodams tika tad, ja tas nodarits tihſçi, weeglas tahda pat weida nodarijums, turpretim pehz lifuma tagadejäs redakzijas fodams ari tad, ja tas nodarits aiſ neuſmanibas. Ja likumdeweam naw bijuſchi ſewiſçki motiwi taiſit tahdu iſnehmumu, tad 7. pantâ gan bij weeta wahrds „ar nodomu“, waj „tihſçi“.

Muſſu waloda ir bagata un ſçis bagatibas jaiſleeto tur, fur täs waja-dſigas. No otras puſes, ar ſçim bagatibam jabuht ari tauſigeem. Man leelas, tas ſewiſçki no ſwara lifumâ. Katram jehdſeenam, pat paſçham iſdeeniſçkafam, lifumâ jadod tika weens apſihmejums, un tapehz, pehz manâm domam, buhtu pareiſak, ja 4. aprila lifumâ redakzijas komiſija buhtu peeturejuſees 3. un 4. pantâ pee weena apſihmejuma, „uſzeenat“ waj „pazeenat“, bet ne leetojuſi diwus, un tapat newis „ſaboja“ (7. p.) waj „ſamaitâ“ (10. p.), bet tika weenu no teem.

R. Gaigals.

## Jaunā zivilkodekša isstrahdasšanas Romiņšas darbiba.

Utsinusi par nepeezeešamam atkaut laulateem ar laulibas lihgumeem noteikt pamata peenemtās mantas šķirtibas sistemas weeta kaut kahdu zitu, Romiņšja atrada par wajadsigu nosazit, lai laulibas lihgumā buhtu usrahdita weena waj otra mantas atteezibu sistema, furu laulatee peenehmuschi. Tā ka nodomats eewest laulato mantas atteezibu registrus, kuros buhtu eerakstami ari laulato noslehgtee laulibas lihgumi, tad ir nepeezeešami, lai šhos eerakstus waretu rediget pehz eephejas ihši un škaidri, usrahdot tīkai pašu sistemu, kahdu laulatee iswehlejuschees.

Lai to panahktu, wajag pašas sistemas likumā škaidri apshmet.

Apškatot jautajumu, kahdas daschadās likumdoschanās wišpahr špehtā efošas laulato mantas atteezibu sistemas buhtu peenemamas jaunajā kodekšā tā papildu sistemas, Romiņšja nahza pee flehdseena, ka šchai šinā noteizoschā nosihme peeder tām sistemam, ar kurām weetejee eedšihwotaji ir apraduschi, kuras wini pašihst un kuras lihds šchim laikam ir špehtā Keetumlatwijā, tā laulato mantas kopiba Widsemes pilšehtās un wihra pahrwaldibas un leetoschanas sistema pehz Widsemes semes un Kurfemes semes un pilšehtu teešbam.

Rā redšams no awoteem un weetejo teešbu wehstures, abas šchis sistemas leetotas jau widus laikos. Leetoschanas sistemas awots ir biskapa Silwestra 1457. gada fewišchke noteikumi (Sylwesters neue Gnade), bet laulato mantas kopibas sistema pastahw no šeneem laikeem pehz noteikumeem, paredseteem Rigas statutos, kuri fastahditi 1679. gada sweedru waldbibas laikā (kal. Bunge, Libl. u. Estl. Privatrecht, I. un II. d.). Ja ari jaatsihst, ka abas šchis sistemas, tā wehsturiski pamatotas un pa dalai dibinatas uf šawu laiku pahrdsihwojuschā laulibas aishildnibas prinziņa, tagad usskatamas tā nowezojuschās, tad tomehr tas apstahklis, ka winas, lai ari ar daschadeem pahrweidojumeem, ir špehtā daudsās Wafareiropas walstis (Wahziņa, Schweizē, Austruja, Franzija un Polija), peerahda, ka winām peemihst dšihwibas špehja un praktiska nosihme.

Wišpirms, kas atteežas uf laulato mantas kopibu, tad, ja atstahjam pee malas laulibas aishildnibas institutu, jāšaka, ka winai ir tikumihšs pamats un wina ir apdwesta ar dšilas, širniņas laulato šawstarpejas ustižibas ideju. Wahziņa šho sistemu weenu laiku usskatija par laulato mantihšo atteezibu idealu formu. Lauliba ir tīk tuwa šabeedriba, ka abu laulato interešes top usluhtotas tā apweenotas, kamdehl wina manta šakuhst weenā nedalamā masā. Wihrs tā gimenes galwa pahrwalda un rihkojas ar šho

fopejo mantu, samdehl mantiflâs atteezibas kluhst eewehrojami weentahrschas : kreditori pasihst tifikai wihru, un sakarâ ar to pehdejam peeeetams eewehrojams kredits, kas leelâ mehrâ weizina wina fainneezifto darbibu. Šhim minetâs sistemas positifajam ihpaschibam peebeedrojas wehl wifai weentahrscha mantas sadalischana weena laulatâ nahwes gadijumâ. Tâ ka abu laulato manta sakufufi weenâ nedalamâ masâ, no kuras laulibas laifâ nekahda dala nepeeder neweenam no laulateem, tad te wisdabifkafi dalit mantu uf pufem. Tâ wihra nahwes gadijumâ top eewehrojama mehrâ nodroschinata atrailne, kura dabu pufi no kopigâs masas kâ sawu mantu, bet kâ mantineeze peedalas pee otras pufes dalifchanas. Bet schis sistemas labâs ihpaschibas top aptumfchotas no winas fliftâm ihpaschibam, kuras kluhst nowehrojamas fewifchki tad, kad laulibas pamatâ esofchais uftizibas elements top lausts un kad wihrs winam peeschfirtâs plaschâs teefibas fahf isleetot launprahligi: schai gadijumâ ahrlahrtigâs wihra teefibas pawifam pahrmahz fewas teefibas. Besaprehkina pahrwaldibas un rihzibas teefibas nepareifas waj isfchkehrdigas fainneefofchanas gadijumâ war nowest lihbf wifas dsimtas isirfchanai.

Gewehrojot, ka mantas kopibas sistema pehz pastahwofcheem lifumeem ir fpehklâ Widsemes pilsehtâs, Romifija atfina par nepeezeefchamu peelaift scho sistemu kâ fakultatiwu sistemu, mihsstinot winas launâs pufes ar wefelu wirfni pahrgrosijumu.

Ras sihmejas uf wihra pahrwaldibas un leetofchanas sistemai atteezibâ uf fewas mantu, tad pee schis sistemas katrs laulatais patur ihpaschuma teefibas uf sawu mantu, bet abas mantas gluschi ahrejâ kahrtâ top apweenotas wihra kâ gimenes galwas pahrwaldibâ un leetofchanâ. Sanemdams no fewas mantas eenahkumus kâ ihpaschumu, wihrs atbild par fewas mantas neaifflartibu un tahdâ kahrtâ wifâ wina pasahfto fainneezifto usnehmumu rists kriht uf wina mantu; tapehz ir tairnigi, ka eefpehjamais pahrpalikums no eenahkumeem, kuras winsch fanem no fewas mantas, pehz daschadu fainneezibas un gimenes uftureschanas isdewumu fegfchanas, pahreet wina ihpaschumâ. Ja ari fewa, schahdai mantas atteezibu sistemai isbeidsotees, nebauda teefibu uf noskaidroto galigo peknu (lai gan atfewifchklâs lifumdoschanas winai finamu daku peeschfir), tad totees wina neatbild ar sawu mantu par warbuhtejeem saudejumeem. Tâ tad ari te tairnibas prinzijs isturetâ.

Laulato parahdu atteezibas ari pee schis sistemas israhdas skaidras. Tâ ka mantas ir schfirtâs un tifikai pahrwaldibas noluhkâ apweenotas wihra rofâs, tad par parahdeem katrs laulatais atbild ar sawu mantu un fewa ar sawejo nenes rifu par wihra parahdeem.

Schis sistemas ehnas pufes galwenâ kahrtâ ir deefgan fareschgiti un nepatihkami laulato waj winu mantineeku aprehkini pee pahrwaldibas un leetofchanas sistemas isbeigfchanâs : jaatschfir fewas manta no wihra mantas,

janofkaidro laulato aprehkini atteezibā uš ņewas teeņibu praņit wehrtibas atlihdņinajumu par iņtruhkņtoņĥam mantas dalam un wihra teeņibu praņit atlihdņibu par iņdariteem labojumeem, ja ņĥee iņdewumi naw ņegti ar eenahfumeem no ņewas mantas. ņĥo negatiwo puņi war pa dalai miħņņinat ar mantojumu teeņibam, dodot pahrdņihwojuņĥam laulatam teeņibu mantot peħz miruņĥā un eefleħgt ņawā mantojuma dalā ņinamuņ preeņĥmetuņ no miruņĥā mantas.

Naw ņĥaubu, ņa ņĥi ņiņtema ņā taħda, ņas wairaf nodroņĥina ņewas mantas, ir eewehrojami pahraĥa par mantas kopibas ņiņtemu un tuwojas Romiņĥjas peenemtai pamata ņiņtemai — pilnigai laulato mantas ņĥĥirtibai.

Ćewehrojot ņatraņ ņĥiņ ņiņtemas poņitiwās puņeņ, bet it ņewiņĥĥi to aptaħkli, ņa winas abas jau wairaf gadu ņimtenuņ paņtaħwejuņĥas biĥ. Baltiĥas gubernās un ņa taħpeħz winām weenai waj otraĥi ari tagad war buħt ņawi peekriteĥi, Romiņĥja atrada par noderigu peelaiņt winas abas ņā ņakultatiwas ņiņtemas, iņdarot uš winām atteezoņĥās ņpeħĥā efoņĥās normās ņinamuņ pahrlabojumuņ.

Peħz Romiņĥjas domam, ņĥaħdu pahrlabojumu uņdewumuņ buħtu wairaf nodroņĥinat ņewas mantu un dot eefpeħju weeglaņ iņbeigt mantas atteezibu liħguma ņiņtemu tai gadijumā, ņad weena laulata mantai draud boĥā eefĥana waj ņaudejumuņ otra laulata pahrdroņĥu operaziju waj parahdu deħl.

Upņkatitās diwas galwenās laulato mantifto atteezibu ņiņtemas war wariĥetees tai ņinā, ņa tiņai ņinama dala no ņatra laulata mantas eepluħņ kopeĥā maņā waj ari tiņai ņinama liħgumā ņewiņĥĥi apņiħmeta ņewas manta nonaħl wihra leetoņĥanā, ņurpreti wiņa pahreĥā war tiņt iņfleħgta no ņĥiņ kopibas waj wihra leetoņĥanas un atņiaħta ņā atņewiņĥĥa manta laulato paņtaħwigā riħzibā.

Taħdā ņaħrtā, peemehram, ar laulibas liħgumu waretu noteiņt kopibu tiņai laulibas laiĥā eeguħņtamai mantai; ņurpreti wiņa pahreĥā laulibā eeneņtā manta paliktu ņatra laulata paņtaħwigā riħzibā ņā atņewiņĥĥa manta. Ar ņĥaħdu kombinaĥiju meħņ dabutu ņiņtemu, ņura liħdņinatos Wahĥijā un pa dalai ņĥweizē ņpeħĥā efoņĥai eeguwwumu kopibas ņiņtemai (Errungenschaftsgemeinschaft). Peħdeĥā tomeħr atņĥĥiras tai ņinā, ņa manta, ņuru ņewwa eeneņuņi laulibā, iņnemot winas atņewiņĥĥo, nonaħl wihra leetoņĥanā, ņuram ņawuĥaħrt wiņi eenaħtumi no ņĥiņ mantas japeeņĥĥir kopeĥai maņai. ņĥi ņiņtema, pamatigi reglamenteta wahzu ziwillodeņĥā, iņraħdas ņiħkumuņ tiņ ņareņĥgita un pee iņleetoņĥanas rada tiņ neņkaidras un nenoteiņtas laulato mantas atteezibas, ņa Romiņĥja naħza pee ņleħdņeena winu pawiņam iņfleħgt no laulibas liħgumuņ peelaiņĥamo ņiņtemu ņlaita. Ziņ iņdewās noņkaidrot ar aptauju ņtary Riĥas notareem, ņĥi ņiņtema ņĥe neĥad laulibas liħgumuņ naw tiņuņi peenemta, ņamdeħl winas peelaiņĥanas labā naw neĥaħdu motiwu. Uņņazijuņeeņ no ņĥiņ ņiņtemas, Romiņĥja paņaweĥās pee jautajuma, waj buħtu peelaiņĥama ņaħda zita ņiņtema, ņura ņpeħĥā galwenā ņaħrtā Ćranĥijā, no

fureenes wina pehz tam eeweefusees ari zitâs semês — laulato kustumâs mantas un eeguwumu kopibas sistema (Communauté légale, Fahrnisgemeinschaf).

Pee schis sistemas kopejâ masâ eeplyht wisa laulato kustama manta un wisi wina eeguwumi laulibas laifâ, isnemot feewas atfewischêo mantu. Surpreti wisi laulato nekustamee ihpafchumi, fâ laulibâ eenestee, tã ari besmasfâs zelâ laulibas laifâ eeguhtee, teef apweenoti wihra pahrwaldibâ, kurfch feewas nekustamus ihpafchumus dabû leetofchanã; eenahkumi no nekustameem ihpafchumeem top peeschêirti laulato kopejai mantai.

Schis mantas atteezibu sistemas positifwã puse galwenã kahrtã ir ta, fã no weenas puses feewas nekustami ihpafchumi, neetilpdami kopibã, paleef neaiffkarti, bet no otras puses kustumâs mantas kopiba nodroschina wihram nepeezeeschamo kreditu. Totees tais gadijumos, kad weenam laulatam ir tikai nekustama, bet otram tikai kustama manta, schi sistema isbeidsotees, azim redsot lauj, weenam laulatam eedsihwotees us otra rehkina: aistahjot tam laulatam, kuram peeder nekustams ihpafchums, wifu wina mantu neaiffkartu, schi sistema pee kopejãs kustumãs un eeguhtãs mantas isdalifchanas peeschêir winam eewehrojamu daku no otra laulatã mantas, kurfch fawufahrt, atdodot fcho daku, nedabû winas weetã nefahdu kompenfaziju.

Schis sistemas peelaischanai par labu stary zitu isteiza fefofchas domas: naw isfkaidrojama ar gadijumu ta parahdiba, fã Latwijã wihra pahrwaldibas un leetofchanas sistema atradusi weetu semes teefibãs, t. i. tur, kur laulato mantas teefibu galwenais objektis ir nekustams ihpafchums, bet mantas kopibas sistema atihstijufees pilsehtãs, kur mineto teefibu galwenais objektis ir kustama manta. Naw fchaubu, fã pehz fawas fainneezijskãs nosihmes, pehz pahrwaldibas weida, pehz fawãm ihpatnibam fã kredita objekti, tapat ari fã dsimtas manta, kas leelafã waj masafã mehrã faistita ar ihpafchneeka materialãm un garigãm interesem, kustama un nekustama manta afi atichêiras weena no otras.

Nekustama ihpafchuma ismantofchanas weidu jau eepreefch nosafa objektivi apstahkli, fã semes labums, attahlums no tirgus zentreem, kapehz schi ismantofchana neprasa personigas inziatiwes isteifschanos un neaprobeshotas rihzibas brihwibu tahdã mehrã, tahdã to prasa kapitalu un ruhpneezifku wehrtibu pahrfinaschana, bet it fewifchêi tirdsneezijsku usnehmumu weschana. Trefchãm personam par nekustama ihpafchuma peederibu weenam waj otram no laulateem newar buht fchaubu, kurpreti fchaubas par kustumãs mantas peederibu loti eespehjamas un dara eespaidu us personigo kredita fpehju un schis fpehjas stiprinaschana ir fewifchêi nepeezeeschama, wedot tirdsneezijskus waj ruhpneezijskus usnehmumus, kurpreti nekustami ihpafchumi paschi par fewi dod zeetu pamatu realkreditam. Beidsot, kustama manta weegli pahreet no rofas rofã, kurpreti nekustameem, fewifchêi lauku ihpafchumeem nereti top



seedots weenas dsimtas wairaku paaudschu darbs, kas sawukahrt schahdu dsimtu zeeti faista ar winas mantoto semi.

Minetam kustamas un nekustamas mantas ihpatnibam atbilst weena waj otra laulato mantas atteezibu sistema: ka wihrs obligatoriski pahrwalda nekustamu ihpashumu, ir dauds masaka neehrtiba, nekà tas buhtu, ja tapat eerobeschotu kustamas mantas, fewischki tirdsneeziška usnehmuma ihpashneeku, un weena laulata kustamas mantas nodoschana abu kopejà ihpashumà nemodina ta ruhgtuma otra laulata dsimta, kahds dabiski mostas, ja winam atdod mantotus nekustamus ihpashumus.

Sahda kahrtà it dabiski laulato mantas kopiba atteezinama us kustamu mantu un wihra pahrwaldibas sistema — us lauliba eene steem nekustameem ihpashumeem; turpreti laulibas laikà eeguhtee nekustamee ihpashumi (peenemot, ka kopejeem spehkeem waj par kopejeem lihdselkeem), taisnigi un pilnigi konsekwenti, kluhst par laulato kopeju ihpashumu.

Sà ka schi sistema, safarà ar Widsemes pilsehtu un semes teesibu teritorialo noschirshanu, nesneeds neka jauna un ihsteniba ir diwu Latwijà lihdschim pastahwoschu sistemu kombinazija, tad, eewehrojot schis sistemas augschà aprahditàs positiwàs pufes, naw peeteekoscha pamata, wiku kà fakultatiwu sistemu isflehgt.

Uj atstahstito motiwu pamata un lai dotu laulateem plaschafu aploku, iswehlotees weenu waj otru mantas atteezibu sistemu, Romisija atfina par leetderigu eewest sistemu Communauté légale = Fahrnisgemeinschaft — laulato laulibas lihgumos peelaischamo sistemu skaità.

Sahlaq apspreeda jautajumu, waj teem famehrà reteem gadijumeem, kad laulatee likumà peenemtàs mantas schkirtibas weetà wehletees noteikt kaut kahdu zitu mantas sistemu, buhtu paturami tagad spehka esofchee weetejo priwateesibu noteikumi par mantas kopibu un wihra teesibam pahrwaldit un leetot seewas ihpashumu, waj ari pahrnesamas us jaunastahdamo kodeksu jau gatawas augschà apluhlotàs Wahzijas waj Schweizes likumdoschanas normas. Schai jautajumà Romisija isteiza domas, ka nebuhtu wehlami siski noteikt schis mantas atteezibas, kà to dara abi minetee ahrsemju kodeksi, jo schis atteezibas ir tikai isnehmumi no Romisijas peenemtàs galwenàs — mantas schkirtibas sistemas, kura buhs isteikta pawisam tikai 6 — 7 pantos, un ar schim atteezibam buhs darischanas tikai famehrà retos gadijumos. So eewehrojot, lika preekshà atlaut laulateem neapshmet paschà lihgumà wifus us wiku iswehleteo mantas atteezibu sistemu atteezofchos noteikumus, bei tai weetà atfauktees us kahdu no spehka esofcham Ciropas likumdoschanam, kuràs paredseta wihra pahrwaldibas waj mantas kopibas sistema; kas atteezas us Latwijà tagad spehka esofcheem likumeem, tad atlaut atfauktees tikai us Widsemes semes teesibu noteikumeem pee wihra pahrwaldibas un leetofchanas sistemas un us Widsemes pilsehtu teesibu noteikumeem pee mantas

kopibas sistemas, isdarot ņchais weetejo teefibu nolikumos ņinamus pahr-labojumus.

Pret ņho preeņņhlikumu isteiza domas, ka loti neehri un newehlami buhtu jaunisņtrahdajamā ziwilkodeņņā atņauttees uņ ahrwalstu likumeem. Ne-weenā no ņpehņā eņoņņeem kodeņņeem ņchahds noteikums naw peenemts. Tas uņliktu ari weetejam teefam peenahņumu ex officio ņinat wiņas tās ahrņemju likumdoņhanas normas, uņ kurām norahdits kodeņņā; un ka no otras puņes, atņautņchanāds uņ pilņehtu un ņemes teefibu normam, kuras atzelamas, ziteem wahrdeem, uņ atzeltu likumu, ari naw peelaiņchama.

Sahlaņ Romiņijā isteiza preeņņhlikumu atlaut laulateem laulibas lihgumā iņwehletees weenu no tagad ņpehņā eņoņchām ņistemam: waj nu peh3 Widņemes pilņehtu teefibam ņpehņā eņoņcho mantas kopibu, waj Widņemes ņemes teefibāds noteikto wihra pahrwaldibas un leetoņchanas ņistemu, atņahjot noteikumeem par ņhim diwām ņistemam likuma ņpehņu taiņni tam gadijumam, kad laulatee wehlaņ likumā paredņetāds mantas ņņkirtibas weetā peenemt weenu no tagad Latwijā ņpehņā eņoņchām laulato mantas atteezibu ņistemam.

Pee tam aisrahdiija, ka ja laulatee iņnehmuma gadijumos atteikņees no likumā peenemtāds elastigāds mantas ņņkirtibas ņistemās, kura dod eeņpehju praktikā baņchadi kombinet mantas atteezibas, tad loti tizami, ka wini iņwehle-ņees taiņni weenu no tām ņistemam, kuras agrā Latwijā bijuņchas ņpehņā un kuras wini waj winu wezati paņihņi; ka tahdā gadijumā ņchahdeem laulateem jaatkauj noņahrtot ņawas mantas atteezibas peh3 wezāds, wineem labi paņihņtamāds ņistemās.

Sahdā ņahrtā atristu leels un loti atbildigš darbs, ņahds rastoš, ņa-ņtahdot weņelu ņistemu loti ņareņņgitu normu. ņho ņistemu, kā domajams, loti reti iņleetoš un winā buhš eeņpehjami iņlaidumi un truhtumi. No ņhim baņcham, ka likumā wiņš nebuhš isteiktš, Romiņija pilnigi atņwabinaņees, ja tika ņcheem gadijumeem patureš wezo ņahrtibu, kura ņihki iņņlaidrota kā ņinat-niņtoš darboš, tā ari labi paņihņtamā teeju praktikā.

Uņņpreedusi ņho preeņņhlikumu, Romiņija to tomehr atraidija ais ņeko-ņcheem motiweem. Tagad Latwijā ņpehņā eņoņchās normas, kuras noteiz laulato mantas atteezibu ņistemu waj nu mantas kopibas, waj wihra pahr-waldibas weidā, ir loti nepilnigas.

Winaš iņreet galwenā ņahrtā no laulibas aisbildnibas instituta, kuru Romiņija jau atmetuņi, un ja winas paturetu, wjadņetu isdarit eewehrojamuš pahr-labojumus, kureem buhtu moņaitweidigš rakņturs.

Uņglabat no atzelamā kodeņka ņinamu normu ņistemu, kuras nebuht naw pilnigas un lihds ņchai deenai rada neņkaidribu un nenoteiktibu laulato man-tiņtāds atteezibāds, nekahdā ņinā nebuhtu wehlami. Sapat aisrahdijums uņ gruhtibam pee atteezigāds normu ņistemās iņņtrahdaņchanas newar attaiņnot ņpehņā eņoņcho nepilnigo normu patureschanu. Surpreti isteiktāds domas, ka ņhee noteikumi, kuri noņazis ņewiņņku lihgumiņku laulato mantas atteezibu

fahrtibu, tiſſ iſleetot! famehrâ reti, war ihſtenibâ iſrahditees maldigas un naw teeſſiſi pamatotas.

Uſ augſchâ atſtahtito motiwu pamata atſinuſi, ka gadijumeem, kad laulatee wehleſees noteikt ſawas mantas atteezibas laulibas lihguma zela, nepezeefſchami iſſtrahdat patſtahwigus likumu noteikumus, — Romiſſija nahza pee flehdſeena, ka pehdejeem jaaptwer wiſpirmſ tagad Latwiâ ſpehkâ efoſchâs ſiſtemas: mantas kopiba (Gütergemeinſchaft) un ſeewas mantas leetoſchana no wihra puſeſ (Güterverbindung), un beſ tam wehl tiſkai augſchâ aprahdita kuſtamas mantas un eeguwumu kopibas ſiſtema (Fahrgemeinſchaft), pee kuras wihra pahrwaldibâ un rihzibâ efoſchâ kopejâ maſâ eepluhſt abu laulato kuſtama manta, iſnemot ſeewas atſewiſchko mantu, beſ laulateem peederofſchee nekufamee ihpaſchumi, palikdami laulatâ-ihpaſchneeka ſchirta manta, top nodoti wihra weenigâ pahrwaldibâ un rihzibâ.

Uſſinuſi par nepezeefſchamu treſcho perſonu intereſes un laulato kredita pazelſchanas labâ eerakſtit laulibas lihgumus ſewiſchkos laulato mantas atteezibu regiſtros, Romiſſija, gribedama atweeglinat ſchahdu eerakſtiſchanu, atrada par wajaſſigu, lai laulibas lihgumâ katra ſinâ buhtu uſrahdita weena no augſchâ minetâm trim mantas atteezibu ſiſtemam, kuru laulatee peenehmufchi likumigâs mantas ſchirtibas weetâ.

Wats par ſewi protams, ka uſ katra laulatâ wehleſchanos par ſinamu mantu, kura top eeguldita mantas kopibâ waj nodota wihra pahrwaldibâ un leetoſchanâ, war ſaſtahdit ſewiſchku ſarakſtu ar leetprateju nowehrtejumu waj ari beſ ſewiſchka nowehrtejuma. Bet tâ ka tas naw obligatoriſſi, tad Romiſſija atrada par leeku uſ to likumâ ſewiſchki aiſrahdit.

Noteizot ar laulibas lihgumu weenu waj otru mantas atteezibu ſiſtemu, laulatee, beſ ſchaubam, war iſſlehgta ſinamu mantu no ſchis ſiſtemas eeſpaida un paturet teeſſibu patſtahwigi un beſ otra laulatâ lihbdalibas pahrwaldit un rihkotees ar ſchahdu mantu, kuru ſpehkâ efoſchâs teeſſibas ſauz par atſewiſchku mantu (Sondergut, ſal. weetejo priwatlikumu kop. 27. un 81. pp.). Preeſch wihra atſewiſchka mantas nodibinaſchanai ir praktiſka noſihme galwenâ ſahrtâ pee mantas kopibas ſiſtemas, jo pee ſeewas mantas pahrwaldibas un leetoſchanas ſiſtemas wina paſcha manta nekahdâ ſinâ netop ne eerobefſchota ne apgruhtinata, turpreti preeſch ſeewas, kuras mantikâ patſtahwiba parahdas weenigi winas atſewiſchka mantâ, pehdejai ir leela noſihme pee jebkuras mantas atteezibu ſiſtemas. Tapeh3 ſchi atſewiſchka manta likumâ jaapſihmè tâ ſewiſchkes iſnehmums no mantas, kura ar laulibas lihgumu padota weenai waj otrai mantas atteezibu ſiſtemai, un jaaiſrahda, ka atſewiſchka manta padota likumâ noteiktâs mantas ſchirtibas ſahrtibai. So eewehrojot, Romiſſija peenehma noteikumumu, ka manta, kura ar ſewiſchku laulibas lihguma noteikumumu iſſlehgta no mantas kopibas waj wihra pahrwaldibas un leetoſchanas ſiſtemas,

ir laulatà=ihpafchneefa atfewifchka manta un padota likumâ noteiktâs laulato mantas schkirtibas noteikumem.

Tâ fa wihrs tâ gimenes galwa pirmâ kahrtâ nes gimenes dsihwes isdewumus un tâ fa pee lihgumiffâm laulato mantiffâm atteezibam wisa abu laulato manta atrodas wihra rokâs, tad jautajums, no kahdas mantas, kopejâs waj atfewifchkâs, teef segti schee isdewumi, preefch wihra ir weenal-dfigs. Turpreti preefch seewas, kurai japeedalas gimenes dsihwes isdewumos famehrâ ar winas lihdselkeem un kura us laulibas lihguma pamata nodewufi wihram kopejâ masâ waj leetoschanâ laulibâ eenesto mantu, ir loti swarigs jautajums, waj winai wehl japeedalas gimenes dsihwes isdewumos ar sawu atfewifchko mantu, kura, tâ augfchâ aprahdits, padota mantas schkirtibas noteikumem, bet pehz scheem pehdejeem seewa peedalas wispahrejos faim-neeziškos isdewumos famehrâ ar saweem lihdselkeem.

Schis jautajums, pehz Romisijas domam, ischkiramš raugotees us to, waj wihram jau nodotâ laulibâ eenestâ manta sedš us seewas dalu krihtofchos isdewumus un waj winas atfewifchka mantai ir leelaka waj masaka wehrtiba. Ja, peem., seewa wed patstahwigu tirdsneezišku waj ruhpneezišku usnehmumu un eenahkumi no ta top peeweenoti winas atfewifchka mantai, bet wihra rihzibâ nodotâ, laulibâ eenestâ manta famehrâ ar winas lihdselkeem nefedš us winas dalu krihtofchos gimenes dsihwes isdewumus, tad seewai ir peenahkums peedalitees schais isdewumos ari ar sawu atfewifchko mantu. Noteikt kaut kahdus negrosamus prinzipus te naw eespehjams un strihdus gadijumâ jautajums katru reisi jaischkir teefai, eewehrojot ihpatnejos apstahklus. Sagarâ ar to peenehma noteikumumu, ka seewa ar sawu atfewifchko mantu peedalas gimenes dsihwes isdewumos, ja us winas dalu krihtofchee isdewumi netop segti ar to mantu, kuru wina jau eenesufi laulibâ.

Râ augfchâ aprahdits, atfewifchka manta ihpafchi apsihmejama laulibas lihgumâ, jo wisa manta, kas naw usskaitita tâ atfewifchka, ir padota lihgumâ paredsetai laulato mantas atteezibu sistemai. Somehr, ahrpus lihguma, atfewifchku mantu ar sawu gribu war nodibinat treschâ persona, kura weenam no laulateem waj nu ar testamentu waj dahwinajuma aktu peeschkir sinamu mantu ar fewifchku nofazijumu neeguldit kopejâ masâ waj ari ar prasibu, lai seewa to patstahwigi pahrwalditu un leetotu (fal. weetejo priwatlik. kop. 27. p. 2. pft.). Naw schaubu, ka schahda manta usskatama par atfewifchku mantu. Weidsot, dsihwe pati, ahrpus lihguma nofazijumeem, sinamai mantai peeschkir atfewifchkas mantas raksturu: te wispirms jamin tas, kas nolemts katra laulatâ weena pascha personigai leetoschanai, un ja atrodas, peem., tikai seewas personigâ leetoschanâ, wairs newar atrastees wihra weenigâ pahrwaldibâ un leetoschanâ.

Te nepeezeeschams fewifchis pants, pehz kura atfewifchku mantu war nodibinat: 1) ar laulibas lihgumu, 2) ja bes maksas peeschkir mantu weens laulatais otram waj ari treschâ

persona weenam no laulateem teefchi fà atfewifchëu mantu, un 3) uf likuma pamata.

Ulteezibâ uf fcho pehdejo, ar likumu nodibinato atfewifchëo mantu, protams, ir nepeezeefchams ifsmelofchs uffkaltijums. Se peeder:

1) preefchmeti, furi noder tahdam no laulateem weenigi wina personigai noleetofchanai un leetofchanai un ir wina ihpafchums;

2) pehz fpehkâ efofchâm teefibam (27. p. 2. ptt.) pee fchis atfewifchëas mantas japeefkai wifstas, fo feewa eeguufi ar patstahwigu amatu un darbu.

Scho pehdejo prinzipu peenehmufchas ari zitas walstis (fal. Schweizese ziw. lif. 191. p. 3. ptt. un Wahzijas ziw. lif. 1367. p.) un winsch isreet no ta pamatprinzipa, fa neturigâs widejâs strahdneeku aprindâs, fur wisbeeschaf blafus wihram, ahrpus mahjas faimneezibas aploka, patstahwigi strahdâ feewa, azim redjot buhtu netaisni fcho uf weenlihdfiga pamata ar wihru eeguhto peknu nodot weenigi wihra pahrwaldibâ un leetofchanâ; normalâ gimenê fchi feewas pekna, neraugotees uf feewas patstahwigam mantas teefibam uf winu, pa leelafai dalai tomehr tiis isleetota fà kahrtejs pabalstis kopejâs faimneezibas ufturefchanai un ta naw tahds kapitalis, fas nodomats glabafchanai un krahfchanai wihra pahrwaldibâ un leetofchanâ. Baschas, fa feewa fawu peknu isleetos tifai pati fawâ labâ, bet kopejee faimneezifkee ifdewumi gulfees weenigi uf wihru, iskliht, ja eewehrojam, fa schahdas patstahwigas darbibas gadijumâ arween japeenem wihra peekrifchana, kurfch tâ tad war darit finamu eefpaidu uf feewas peedalifchanos kopejâs faimneezibas ufturefchanâ. Lai gan fpehkâ efofchee likumi fewifchëi peemin, fa preefch schahda patstahwiga amata un darba wajadfiga wihra peekrifchana un atlauja, tad tomehr Romifja atrada par leeku fewifchëi paftrihpot fcho peekrifchanu, fura weenmehr domajama, eewehrojot jau agraf peenemtu prinzipu, pehz fura wihrs war atraut feewai ufuru, kamehr feewa pret wina gribu nodarbojas ar patstahwigu blafus peknu, fura atstahj launu eefpaidu uf wina wahrdu un wina waj gimenes interefem. Bes tam, ja feewa wed patstahwigu ruhynneezifku, tirdsneezifku waj zitu tahdu ufnehmumu pret wihra gribu, wihram ir teefiba atfihmet fawu protestu laulato mantifko atteezibu registri, lai aifsgatatu pret kreditoru prasibam to mantu, fura atrodas wina pahrwaldibâ un leetofchanâ. Tâ tad jautajums, waj feewai japeedalaš kopejâs faimneezibas ifdewumos ar tahdu atfewifchëu mantu, fas eeguhta ar patstahwigu darbu, ja wina jau finamu mantas dalu eeguldijufi kopejâ mafâ waj nodewufi wihra pahrwaldibâ un leetofchanâ, fà jau augfchâ aprahditis, ifschëirams positifi, bes fewifchëa norahdijuma likumâ, jo atfewifchëa manta padota likumâ paredsetâs mantas fchëirtibas noteifumeem, bet pehz wispahreja prinzipa feewa pee mantas fchëirtibas sistemâs peedalaš kopejâs faimneezibas ifdewumos.

Utsihdama feewas patstahwiga amata un darba produktus par winas atfewischku mantu, Romisija atfina par leetderigu konsekwenzes laba atsiht us likuma pamata par feewas atfewischku mantu

3) ari wifu to mantu, kura winai noder patstahwiga amata peekopshanai.

Ja feewa wed patstahwigu usnehmumu, tad to mantu, kuru wina no schahda usnehmuma eeguhst (ja ne wifu, tad eewehrojamu dalu) wina parasti eegulda atpakal usnehmuma, pretischi, isejweelu u. t. t. weida, ta radidama pati sawu atfewischku mantu. Isschikiri schahda usnehmuma, schahda wina dala ir feewas atfewischka manta un schahda ir lopejās waj wihra leetofchanā nodotās mantas daja, ir wifai gruhti, un schahda schkiroschana rada tikai augligu semi strihdeem tā starp pascheem laulateem, tā starp pehdejeem un winu kreditoreem.

Ja to mantu, ar kuru feewa wed patstahwigu usnehmumu, neatsihtu par winas atfewischku mantu, tad nahktos rehkinatees ar fareschgitam un loti newehlamam sekam, schahdas rastos, ja wihrs wehlat feewai atrautu sawu peekrischanu usnehmuma turpinaschanai un gribetu isleetot tās teesibas, kuras winam ar laulibas lihgumu us mineto mantu peeschkirtas. Bes tam, pilnigi eespehjami gadijumi (masos usnehmumos tee parasti), kur wifs usnehmums (darbniza, welas masgatawa, tirtotawa) pamasam radits ar feewas puhlem un kur ari pats pamats likts ar winas atfewischko mantu.

Ja retakos gadijumos leelata feewas usnehmuma eerihkofschana ari prasa, lai winai isdalitu sinamu dalu no lopejās waj wihra pahrwaldiba un leetofchanā nodotās mantas, tad laulateem ir eespehja par schahdu jautajumu noslehgt sinamu weenoschanos (peem., nodibinat tirdsneezibas sabeedribu).

Naw schaubu, ka ir leetderigi schahdu mantu, ar kuru feewa wed patstahwigu usnehmumu, us likuma pamata atsiht par winas atfewischku mantu, ar ko, sinams, laulateem netop atnemta teesiba ar laulibas lihgumu noteikt zlitadu stahwolli. Sem mantas, kura noder feewai patstahwiga usnehmuma weschanai, pehz Romisijas domam, jafaprot neween realas, bet ari idealas wehrtibas, ka, peemehram, firma, daschadas ar usnehmumu saistitas teesibas u. t. t., bet sem amata jebkahds usnehmums, ka tirdsneezisks, ruhpeezisks, waj kahds zits, kas saistits ar mantiskam interesem.

Sahlat, pehz Romisijas domam, newajag fewischki aishradit likuma, ka pee feewas atfewischkas mantas japeeskaita logiski wifas tās papildu rakstura mantiskās wehrtibas un leetas, kuras atrodas teeschā safarā ar atfewischko mantu, tā augli, peeaugumi, waj eeguhstas par atfewischkas mantas lihdselleem, waj ari atfewischkas mantas sabojatu waj isnihzinatu preekshmetu weeta, waj beidsot, pamatojotees us teesibam, kuras eetilpst atfewischkas mantas fastahwa (suhdsibas, parahdu prasibas) un wehlat realisetas; wifas schis papildu rakstura mantiskās wehrtibas, pehz Romisijas

domam, tif zeeschi faistitas ar galweno mantu, ka tam bes schaubam jafelo pehdejās listenim un tapeh3 fewischēs norahdijums naw wajadsigs.

Sahlāt, tā ka war rastees strihdus par jautajumu, waj atteezīgā manta ir atfewischka waj ne, un tā ka pee mantas kopibas waj wihra pahrwaldibas un leetoschanas sistemas atfewischka manta uffkatama tā isnehmums, kas japeerahda tam laulatam, kurfch us winu pretendē tā us atfewischku mantu, tad peenehma noteikumu, ka peenahkums peerahdit, ka sinama manta ir atfewischka, usliftis tam laulatam, kurfch to apgalwo.

Peegreeschotees peh3 tam „mantas kopibas“ jehdseena apsihmejumas, Romisija atrada, ka wina raksturīgās peesihmes peeteefochi flaidri isteiktas weet. priw. lit. kop. 80., 82. un 84. pp., peh3 kureem kopejā nedalamā masā šaplusht tā wisa abu laulato efoschā, ta ari laulibas laifā eeguhstamā manta, isnemot atfewischko; nekahda dala no schis kopmantas nepeeder wineem neweenam atfewischki un laulibas laifā wisa wina atrodas wihra waldischanā, wina weenīgā besnorehkina pahrwaldibā, leetoschanā un rihzibā. Schis raksturīgās pasihmes, tā pilnigi faskanofchas ar weetejo eedsihwotaju parasto mantas kopibas jehdseenu, tad nu jaeeweeto atteezīgā pantā, ar peebildumu, ka wihra peenahkums ir nest gimenes isdewumus. Lai gan minetais peenahkums guf us wihra tā gimenes galwas us wispahrejo noteikumu pamata, tad tomehr schis peebildums, kurfch peenemts ari Wahzijas kodeksā (1458. p.), norahda, ka lihds ar teesibam, weenigi un bes norehkina pahrwaldit un leetot wifu mantu, wihram usliftis fewischēs peenahkums ruhpetees par gimenes ustureschanu.

Lihds ar to komisija atrada par leetderigu mantas kopibas apsihmeumu papildinat ar augschā mineteem diweem noteikumeem par to, ka wihrs kopejo mantu walda un ar to rihklojas. Ubas schis teesibas peeder wihram ari peh3 spehka efoschām teesibam (ff. 84. p.), bet naw eewestas apsihmejumu šaturoschā 80. pantā. Somehr iflatrs no scheem pilnwarojumeem peeschkir wihram patstahwigas teesibas, kuras, peh3 Romisijas domam, fewischki japeemin likumā, tā tas peenemts ari Wahzijas B G B 1443. pantā.

Peh3 wisa ta atteezīgais pants Romisijas peenemtā redatzijā šlan: ja laulibas lih gumā noteikta laulato mantas kopiba, wisa winu tā efoschā, tā ari laulibas laifā eeguhstamā manta, isnemot atfewischko, top apweenota wihra waldischanā weenā nedalamā masā, kura laulibas laifā nepeeder neweenam atfewischki, pee tam weenīgā un besnorehkina pahrwaldiba, leetoschana un rihziba ar kopejo mantu peeschkirta wihram, usleetot winam peenahkumu nest gimenes isdewumus.

No prinzipa, ka laulibas laifā nekahda dala no kopejās masas nepeeder neweenam laulatam atfewischki, isreet, ka neweens laulatais newar rihkotees ar šawām teesibam us kopejo mantu. Tā, peemehram, wihram, kuras peeder

plafčas teeſibas weenigi pahrwaldit un leetot mantu, naw teeſibas nodot ſcho pahrwaldibu un leetofchanu zitai perſonai.

Tà ka mantas kopiba paſtahw tikai laulibas laifà, tad ir ſkaidri, ka laulibai iſbeidsotees ar nahwi, kopejà maſa ſadalaſ, un tapehž laulateem jadod teeſiba brihwi rihtotees ar mantu nahwes gadijumam. Pehž ſpehkà efoſchàm teeſibam (1995. p.) wihrš ir aprobeſchots ſawos testamentariſkoš rihtojumos, ziltahl pehdejee atteezas uš mantoteem nekufſtameem ihpaſchumeem; turpretim ſeewa war taiſit testamentu tikai ar wihra atlauju, bet wihra labà ne zitadi, kà ar padomdeweja peedalifchanoš. Tà ka ſcheem ſeewas aprobeſchojumeem par pamatu ir laulibas aiſbildniba, tad ar pehdejàs iſnihžinaſchanu wineem jaiſſuhd un abeem laulateem jadod teeſiba rihtotees nahwes gadijumam uš wiſpahreja pamata.

Safarà ar eefneegto preeſchlitumu, Romiſija peenehma ſewiſchku pantu: Neeuens laulatais newar rihtotees ar ſawu teeſibu uš kopejo mantu. Rihtojuminahwes gadijumam peelaujami uš wiſpahreja pamata.

Pehž ſpehkà efoſchàm teeſibam (83. p.) wihrš beſ ſeewas peekriſchanaš newar atſawinat waj apgruhtinat nekufſtamuš ihpaſchumuš, kuri ſemeš grahmatàs eewefi uš ſeewas wahrda, waj kuruš abi laulatee pirkufchi kopigi laulibas laifà.

No ſchi panta it kà iſreet, ka ar ziteem nekufſtameem ihpaſchumeem, lai gan tee eetilpſt kopejà maſà, ja tee ſemeš grahmatà naw eewefi uš ſeewas wahrda, wihrš waretu rihtotees patſtahwigi (ſalihdſ. Gürgens, Cheliche Gütergemeinschaft, 68. un turpm. lpp.), lai gan taš ſtahw pretrunà ar ſpehkà efoſcho 81. pantu, pehž kura nekahda dala no kopejàš maſaš nepeeder neweenam laulatam atſewiſchki. Jaewehro, ka daudſ weelaš teeſu ſtrihdeem dod taš noteikumš, ka nekufſtami ihpaſchumi, kuri ſemeš grahmatàs eewefi uš ſeewas wahrda, ſaſkanà ar 83. p., eetilpſt kopejà maſà, ja ween ſemeš grahmatu registra 2. dalaš 1. flejà naw atteezigas atſihmeš par nekufſtama ihpaſchuma peederibu ſeewai atſewiſchki, kurpretim jautajumš par wihra nekufſtameem ihpaſchumeem, kuri ſemeš grahmatàs naw apſihmeti kà wina atſewiſchka manta, paleeſ neiſſchkiſtiš un praktikà wihrš ar teem rihtojas brihwi, neatkarigi no ſeewas peekriſchanaš.

Saſkanà ar Pag. not. par ſemeš gr. weſchanu 20. p. 1. pft., nepeezeefchamaš atteezigš eerakſtiš, lai buhtu redſamaš ihpaſchneeku laulibas ſtahwolkš un ſchi ſtahwokka eefpaids uš ſinamo ihpaſchumu, pee kam jaatſrahda, waj nekufſtamaš ihpaſchumš eetilpſt kopibà waj ir ihpaſchneeka atſewiſchka manta. Wežà 1880. gada Rigas ſemeš grahmatu inſtrukzija (N<sup>o</sup> 74) praſija tikai, lai regiſtri atſihmetu pilſehtas nekufſtama ihpaſchuma peederibu pee atſewiſchkaš mantas (Sondergut). Tà tad, ja ſchahdaš atſihmeš nebij, nekufſtamaš ihpaſchumš bij jauſſkata kà peederofchš pee mantas kopibaš. Somehr ſemeš grahmatu nodala tikai nejauſchi war dabut ſinaš par atteezigà nekufſtama



ihpafchneeta eestahfchanos laulibâ, kapeh3 augfchâ minetais Pag. noteikumumu pants ihstenibâ ir nedfihws burts, un fatarâ ar materialâ lituma nekaidribu fche allafch ir ifzehlufchees un ifzelas fareschgiti firihdi.

Otrs fchahds firihdus eemeſis ir loti nekaidrais lituma iſteikumſ „par nekufameem ihpafchumeem, furus abi laulatee pirkufchi kopigi“. Waj preefch tam ir nepezeefchami, lai feewa peedalitos pirkuma attâ, waj ari peeteef, ka pirkuma ſuma pa balai ſamaſkata ar feewas lihdfekleem, waj beidsot, ifatrs nekufstams ihpafchums, furu laulibas laikâ pirzis wihrs kâ pahrwaldneekſ, uffkatams kâ no laulateem kopigi eeguhtſ, — wiſi fchee jautajumi ir noderejuſchi par preefchmetu daubſeem firihdeem teoriâ un teeſâ. Tâ ka peh3 Romiſijas peenemteem jauneem prinziſeem mantas kopiba top nodibinata lihguma zelâ un fchai kopibâ jaeeret wiſai tai mantai, kura netop apiwerta ar atſewiſchkas mantas jehdſeenu, tad, kâ redſams, turpmak fchai aplokâ firihdeem wairs nebuhs weetas; neraugotees uf to, Romiſija atrada par noderigu eeweetot ſewiſchku pantu, peh3 kura wiſi laulato nekufstami ihpafchumi, kuri ſemes grahmatâs naw eewefi kâ weena laulatâ atſewiſchka manta, top aſihti kâ peefkaititi fopejai maſai.

Neatkarigi no tam, tâ ka katrs laulatais ir eeinterefets, lai wiſas atſewiſchkas, fopejai maſai peefchirtâs mantas dalas, ja tâs uf lituma pamata eerakſtamas ſemes grahmatâs, pehdejâs buhtu atſihmetas kâ pee fopejâs maſas peederoſchas, komiſija peenehma noteikumumu, peh3 kura katram laulatam ir teeſiba praſit no otra laulatâ, lai tas palihdſ eerakſtit ſemes grahmatâs uf fopejo wahrdu tahdu mantu waj teeſibu, kura eepluhduſi fopejâ maſâ un kâ tahda eerakſtama minetâs grahmatâs.

Ras atteezas uf wihra teeſibam rihfotees ar fopejo mantu, tad fcho teeſibu ſtingraſas norobefchofchanas labâ, liſa preefchâ noteikt Schweizeſ ziw. kod. 217. p. lihdfigu pantu, peh3 kura „tahdai rihzibai ar fopejas maſas mantifkam wehrtibam, kura pahrſneedſ paraſtâs pahrwaldibas un leetoſchanas robefchas, wihram jaisdabû ſeewas peefriſchana“. Somehr, apſpreedufi fcho jautajumu, Romiſija atrada, ka til plaſchâ redakſijâ ſchis pants pahrak apgruhtinatu wihra rihzibu ar fuſtamu mantu, kur wehlama brihwaka apgroſiba; apgruhtinatu ari treſchâs perſonas, kurâm buhtu noſakama preſumzija, ka feewa ſawu peefriſchanu dewuſi; beidsot, ari ſpehkâ efoſchâs teeſibas praſa feewas peefriſchanu tilai atteezibâ uf nekufstameem ihpafchumeem un leetu teeſibam. Pamatojotees uf ſcheem motiweem, peenehma noteikumumu, peh3 kura fopejâ maſâ eetilpſtoſchu nekufſtamu ihpafchumu atſawinaſchanai waj apgruhtinaſchanai ar kaut kahdâm leetu teeſibam waj apgruhtinajumeem, kas eerakſtami ſemes grahmatâs, wihram jaisdabû ſeewas peefriſchana.

Tahda pat peefriſchana wajadſiga ari fuſtamas man-

tas dahwinafchanai, tad dahwinajums pahrsneeds parasto neleelo dahwanu apmehru. Scho pehdejo noteikummu, kurfch papildina spehka esofchds teefibas un farga feewas intereses, atfina par nepeezeefchamu, lai eerobeshotu wihra plafcho eefpehju nepareifi rihkotees ar kopeju mantu.

No otras pufes, ar scho eerunu netop eerobeshota wihra faimneezifka darbiba, jo leelatu wehrtibu dahwinajumi, kuri pahrsneeds gimenè parastids neleelàs dahwanas, wairs neeetilpst pareiju faimneezifku rihkojumu robeschds. Ja schahda panta nebuhtu, feewa newaretu protestet pret lihdfigeem foleem no wihra pufes, kuram ir pilniga eefpehja rihkotees ar wifu kustomo mantu. Schai finà netop taifita starpiba ari ar meitai dodamo puhru, kurfch pee mantas kopibas top isdalits no abu laulato kopejas mantas un tapehz schai jautajumà nepeezeefchama abu laulato fawstarpeja weenoschanàs.

Sà ka wifš, to laulatee eeguhst laulibas laifà un tas naw atfewifchka manta, eepluhst kopejà mafà, tad abi laulatee ir weenadà mehrà eeintereseti schis mafas paleelinafchanà, un tapehz ir nepeezeefchami noteift fewifchku pantu par mantojuma peenemfchanu, lahda naw spehka esofchos likumos. Ugfchà aprahditàs abu laulato intereses dehl, ja mantojums eeguldams kopejà mafà, laulatais to war peenemt tkai ar otra laulatà peeerifchjanu. Peeerifchjana mantojuma peenemfchanai nepeezeefchama tabehl, ka mantojums war buht stipri apgruh-tinatš parahdeem, un kopejà mafa gaiditàs pelnas weetà war zeest saudejumus.

Ja otrs laulatais nedod fawu peeerifchjanu mantojuma peenemfchanai, tad mantojums bes otra laulatà peeerifchjanas war tapt peeefchirts laulatà-mantineeka atfewifchkei mantai.

Jautajums, waj weens laulatais war peenemt mantojumu fawà atfewifchkei mantà, neprafot otra laulatà peeerifchjanu mantojuma peenemfchanai kopejà mafà, isfchkirams faskanà ar laulibas lihguma nofazijumeem. Sà ka laulatee atfazijufchees no mantas fchirtibas un peenehmufchi mantas kopibas sistemu, tad jaflehdi, ka pamata sistema atteezigam laulatam pahrim ir kopiba, turpreti fchirtiba jeb atfewifchkei manta ifnehmums, us kuru fewifchkei janorahda.

Tabehl, ja mantas kopibu noteizofchà laulibas lihgumà par mantojumeem naw nelahdu noteikummu, tad pastahw presumpzija, ka weenam laulatam deeerihtofchi mantojumi eepluhst kopejà mafà (ja ween mantojuma atstahješ naw noteizis to zitu), un tapehz fatram laulatam, mantojumu fanemot, jafhdabù otra laulatà peeerifchjana. Ja wifš, schahdu peeerifchjanu neprafidams, peeefchkei mantojumu fawai atfewifchkei mantai, tad otram laulatam teefiba prafit, lai wifš to eegulda kopejà mafà.

Zitadi tas ir, ja weens no laulateem wehlas atteiftees no mantojuma; to wifš newar darit bes otra laulatà peeerifchjanas. Ja otrs laulatais fawu

peekrifchanu nedod, tad laulatais-mantineekš newar atteiktees no mantojuma zitadi, tā pahrkuhdsot kaut kahdā eestahdē, tā to nosaka Šchweizes ziv. kod. 218. p., kureš laulatam ūchahdā gadijumā dod teešibu greestees pee bahriku eestahdes. Pehz Romiūijas domam, ūchahds laulatā peekrifchanas atweetojums neweiklā kahrtā iūūkūir ūadurūmi ūtarp lautateem, kur tresho perūonu un ūewiūūki bahriku eestahūu eejaufūchanās loti newehlama. Domadama, ka ūchahdi gadijumi wiūpahr buhs loti reti, Romiūija atūina par labaku ūūi gadijuma liūumā nemas nepeeminet, tahdā kahrtā dodot eespehju katram laulatam brihwi atūazitees no mantojuma, ja wiūū to atrod par nepeezeeūhamu.

Uūūpreeūhot ūautajumu par laulato atbildibu par katra laulatā parahdeem, Romiūija atrada, ka pee mantas kopibas ūistemas ir pawiūam trejada manta: 1) laulato kopejā mantas maūa, 2) wihra un 3) ūewas atūewiūūkā manta.

No ūūis mantas kopejā maūa, tā patš par ūewi protams, wiūpirms atbild par wiūeem abu laulato parahdeem, kuri zehluūūees no laulibas waj gimenes ūabeecribas waj ari wiūu kopejās ūaimneezibas, bet tā ka kreditoru teešibas atteezibā uū parahdeem, kaš taiūiti pirms laulibas, nedrihūst zeeūt laulibas lihguma noūlehgūchanas dehl, tad ūaprotams, ka par katra laulatā pirmslaulibas parahdeem atbild tā ūūi kopejā, ta ari atteezīgā laulatā atūewiūūkā manta, kuru no atbildibas atūwabinat naw nekahda pamata.

Tahlaū, katram laulatam war buht peenahūums uūsturet tuwakos radi-neekus, kureem truhūst lihdūektu uūsturam. Lai gan ūūis peenahūums, tā iūreetoūšs no aūinūradneezibas prinzipa, ir preekūū katra laulatā perūonigš, tad tomehr ar to ūaiūtito iūdewumu ūegūchanai newar nolikt par weenigo awotu tiūai laulatā atūewiūūkō mantu, jo, pirmskahrt, ūchahdas atūewiūūkās mantas war ari nebuht, un, otrkahrt, wihrs, tā weenigais kopmantas rihtotajs weegli waretu ūegt ūhos iūdewumus no kopmantas, ja tee buhtu ūedūami no atūewiūūkās, kaūehz atbildiba par ūchahdām ūaiūtibam ūtarp laulateem tiūtu ūadalita netaiūni. Taūehz ir taiūnigi, lai pee mantas kopibas ūistemas ūūee iūdewumi gultoš uū kopejo mantas maūu.

Tahlaū, eewehrojot to, ka wihrs beū norehūina pahrwalda wiūu mantas maūu, par wiūeem wiūa parahdeem un ūaiūtibam (neiūnemot ari teešibu pahrkaūpumus), protams, atbild kopejā mantas maūa lihdš ar wiūa atūewiūūkō mantu. Kreditoru ūahwoūlišs buhtu loti gruhtš, ja wiūeem iūreis buhtu ūaiūūūir, kura no wihra noūlehgtām ūaiūtibam atteezinata uū kopejo maūu un kura uū wiūa atūewiūūkō mantu, kaš waretu tiūai kaitet laulato kreditam: japeelaiūū tiūai weenš, pilnigi neapūchaubams iūnehmums, t. i., tad wihrs beū ūewas peekrifchanas peenem ar ūaiūtibam apgruhtinatu mantojumu; tahdā gadijumā par ūūim ūaiūtibam atbild tiūai wihra atūewiūūkā manta, kurā mantojums ari eepluht. Uūlikt atbildibu par ūchahdām ūaiūtibam kopejai maūai, apūihmetu anulet ūewas peekrifchanu, kuru ta leegusi, paredūedama atbildibu kopejai maūai, kurā eeguldita ari wiūas manta.

Sà ka parahdi, kuruš feewa taifa kopejâ šaimneeziabâ waj kâ wihra weetneeze, ištēnibâ ir wihra parahdi, tad ar ſcheem parahdeem lihds ar kopejo maſu atbild wihra atfewiſchka manta. Pehdejâ atbild lihds ar kopigo maſu ari par feewas pirmslaulibas parahdeem.

No otras puſes, kopejâ maſa lihds ar wihra atfewiſchko mantu atbild par wiſam feewas ſaiſtibam, kuraš ta noſlehguſi ar wihra peekriſchanu, lai ari ne ſaimneeziabas wajadſibam.

Sapeh3 kopejâ manta atbild par feewas ſaiſtibam, kuraš ta noſlehds, weſdama paſtahwigu tirdſneeziſku waj ruhpneeziſku uſnehmumu, kuru, kâ peenemams, wina wed ar wihra peekriſchanu.

Ja tahdas peenemamas peekriſchanas naw, tad peh3 jau agrat peenemta prinziya, wihram ir teeſiba atraut feewai uſturu, un lai ſchi nepeekriſchana buhtu ſinama treſcham perſona, ta proteſta weidâ eerakſtama laulato mantas atteezibu regiſtri.

Wihra plaſchâ perſonigâ atbildiba, lihds ar kopejo maſu, iſreet no tahdam pat winam peechkirtam teeſibam riſkotees ar kopejo mantu. Schis beſnorehkina teeſibas dod winam pilnigu eeſpehju iſleetot kopejo mantu ſawas atfewiſchkas mantas iſdewumu ſegſchanai waj winas papildinaſchanai, kapeh3 feewas kreditoreem top pamaſinata un apgruhtinata eeſpehja dabut ſamaſku no maſumâ gahjuſchâš kopejâš maſas. No otras puſes, ja wihru atſwabinatu no perſonigas atbildibas par feewas parahdeem, tad ſekas waretu buht tâš, ka wihrs tahdâ gadijumâ iſleetotu kopejo maſu ſawu parahdu dſehſchanai, aſtah3ot neſamaſtatus feewas parahduš. Surpreti iſſchkirt feewas parahduš, kaš taſſiti pirms laulibas un laulibâ, ir gruhti jau tadehl ween, ka laulibai ilgi turpinotees, pahrgroſas parahdu atteezibas un weeni parahdi weegli pahrwehrſchâš otros. Kaš atteezas uſ feewas parahdeem, kuruš ta taſi3uſi ar wihra atlauju, tad wihram ir teeſiba un eeſpehja atſwabinatees no perſonigas atbildibas par ſcheem parahdeem, ja winsch dewiſ peekriſchanu ar noſazijumu, ka atbildes tiſai kopejâ manta.

Weidsot kopejâ maſa atbild ari par feewas teeſibu pahrfahpumeem.

Ja par lihdsigam ſaiſtibam, kuraš zehluſchâš no wihra teeſibu pahrfahpumeem, atbild kopejâ maſa, tad naw peeteekofcha pamata atſwabinat ſcho maſu no atbildibas par tahdam pat feewas ſaiſtibam, fewiſchki wehl tadeht, ka feewai war nebuht peeteekofchi atfewiſchkas mantas ſchahdu ſaiſtibu ſegſchanai.

Pats par ſewi protams, ka par wiſam feewas ſaiſtibam lihds ar kopejo atbild ari winas atfewiſchka manta. Kreditoru intereſes netop eeweſta pakahpeniſta kahtiba weenas waj otras mantas atbildibai, un tiſai par feewas ſaiſtibam, kuraš ta noſlehguſi kopejâš ſaimneeziabas labâ (pehdejâš ištēnibâ ir wihra ſaiſtibas, jo wina peenahkums ir ſegt gimenes dſihwes iſdewumus), noteiſts, ka feewas atfewiſchka manta par ſchahdam ſaiſtibam atbild tiſai

tad, ja winu segeſhanai ſaktiſſi nepeeteef lopejās maſas un wihra atſewiſchās mantas.

Beſ augſchā aprahditām ſaiſtibam wehl war atrastees parahdi, furus ſeewa taiſtjuſi beſ wihra peeſriſchanas waj pat pret wina gribu, tā ſatot, uſ ſawa perſonigā rehķina, ķā ari parahdi, furus wina taiſtjuſi, azim redſamā ſahrtā pahſahpdama wihram peeſchķirītās lopejās mantas pahrwaldibas teeſibas. Protams, ka par ſchahdām ſaiſtibam newar atbildet ne lopejā maſa, ſur wihram peeder weenigās pahrwaldibas teeſibas, ne ari wihra atſewiſchā manta, un par winām atbild weenigi tikai ſeewas atſewiſchā manta. Sā la pee mantas kopibas ſiſtemas kreditori newar neſinat par wihra weenigām teeſibam pahrwaldit un leetot lopejo maſu, tad ſtahjotees jebķahdās lihgumu atteezibās ar ſeewu, winu peenahķums ir eepreeſch pahrleezinatees par ſeewas mantiſkeem pilnwarojumeem un par wihra peeſriſchanu, ſapehķ ir pilnigi taiſnigi aprobeſhot ſeewas atbildibu augſchā aprahditos gadījumos tikai ar winas atſewiſchō mantu. Te japeebilt, ka ja lopejā maſa ſchahdu ſeewas ſaiſtibu dehl ir guwuſi labumu, tad peemehrojami wiſpahrejee notei-kumi par pretlikumigu eedſihwoſchanos.

Pehķ augſchā iſteiktā iſnahķ ſchahda laulato atbildibas ſchema, furu komiſija peenehma:

Wihrš atbild ķā perſonigi tā ari ar lopejo mantu:

1) par wiſām laulato ſaiſtibam, furas tee noſlehgufch i pirms laulibas;

2) par laulato ſaiſtibam, furu pamats ir peenahķums ſneegt uſturu truhķigeem radineekeem;

3) par wiſām ſeewas ſaiſtibam, furas ta noſlehgufi lopejās mahjas ſaimneezibas labā;

4) par ſeewas ſaiſtibam, furu pamats ir tas, ka wina patſtahwigi wed tirdſneezifķu, ruhņneeziſķu waj zitu ķahdu uſnehmumu, ja tikai laulato mantas atteezibu regiſtri naw eeraſtita atſihme, ka wihrš nepeekriht ſchahdai ſeewas patſtahwigai darbibai; pehdejā gadjumā wina atbild tikai ar ſawu atſewiſchō mantu;

5) par ſeewas ſaiſtibam, furas ta noſlehgufi ar wihra atlauju, wihrš neatbild perſonigi, ja winſch dewiſ pee-riſchanu ar noſazijumu, ka atbild tikai lopejā manta;

6) par ſaiſtibam, furas zehluſchās no wihra waj ſeewas peenemta mantojuma, furu peenehmufch i wihrš waj ſeewa pehķ ſaw ſtarpejas weenoſchanās;

7) par ſeewas ſaiſtibam, furas ta noſlehgufi ķā wihra weetneeze;

8) par wiſām zitām wina ſaiſtibam.

Tikai ar sawu atfewisçkto mantu wihrs atbild par parahdeem, kas zehklusçees no mantojuma, kuru wihsç peenehmis bes seewas peekriçhanas.

Seewa atbild lihds ar kopejo ari ar sawu atfewisçkto mantu par wisam faistibam, kuras apsihmetas eepreekç 1.—6. punktis, ta ari par sawam faistibam, kuras zehklusças no teesibu pahrkahpumeem.

Par parahdeem kopejas falmneezibas labawina atbild tikai tad, ja samakfai nepeeteel kopejas un wihra atfewisçkças mantas.

Seewa atbild tikai ar sawu atfewisçkto mantu:

1) par faistibam, kuras wina noslehguçi us sawa personiga rehçina waj ari bes wihra peekriçhanas;

2) par faistibam, kuras wina noslehguçi, pahrkahpdama wihram peesçkirtas kopejas mantas pahrwaldibas teesibas.

Ja sakara ar seewas noslehgtam faistibam kopeja masa ir guwuçi labumu, tad peemehrojami noteikumi par pretlikumigu eedsihwoçhanos.

Seewa neatbild par wihra un pahrejas kopejas masas faistibam.

Ta ka par weenu un to pasçu parahdu war atbildet ta kopeja masa ta ari weena waj otra laulata atfewisçkla manta, tad pehz schahda parahda dsehçhanas rodas jautajums par laulato sawstarpejam prasibam weenam pret otru. Kreditors wareja no laulata atfewisçkças mantas peedsihç tahdu parahdu, par kuru tai pasça laika bij atbildiga ari kopeja masa. Ta ka kopejas laulato masas usdewums ir segt wifus gimenes dshwes isdewumus, zittahl tee naw nosçkirti sawruhç un otra laulata nepeekriçhanas dehç kriht us atfewisçkto mantu, tad no ta jataifa slehdseens, ka ja kahds parahds, par kuru atbild diwejada manta, segtis no kopejas masas, tad newar buht nefahda regresa pret atfewisçkto mantu. Turpreti, ja tahds parahds dsehçtis no laulata atfewisçkças mantas, winam teesiba prasit samakfatas sumas atlihdçibu no kopejas masas, nenogaidot lihçuma atteezibu isbeigçchanos. Sapat ari tai gadijuma, kad parahdi, par kureem atbild tikai laulata atfewisçkla manta, samakfati no kopejas masas, laulatam=parahdneekam jaatlihdçina masai no pehdejās samakfata suma.

Praktika, sinams, aprehçini buhs tikai ar seewu, kad winas personigais parahds buhs samakfats no kopejas masas waj kad kopejas masas parahdu kreditors peedsihç no winas atfewisçkças mantas, jo wihrs, ar kopejo masu bes norehçina riçkojoteles, weegli war pahrwest sumas no kopejas masas us sawu atfewisçkto mantu un otradi. Weenigais isnehçums no augçha aprahditā prinçipa par laulata teesibu prasit atlihdçinajumu no kopejas masas, ja sinams parahds, par kuru atbild ari kopeja manta, samakfats no atfewisçkças

mantas, ir šaištibas, kuras zelas no teesibu pahrkaphumeem. Pehdejās pehz wispahrejā noteikuma (fal. weet. priw. lii. kop. 90. p.) kriht us wainigā laulata atfewištēko mantu, ja winam tahda ir. Pehdejais noteikums isreet no ta prinziņa, ka atfewištēkai mantai jaatbild par wiseem teem laulata nodarijumeem, kuras tas isdarijis beš otra laulata peetriššanas un pret wina gribu; pee šcheem nodarijumeem japeeskaita ari weena laulata teesibu pahrkaphumi. Salarā ar wisu atstahstīto peenehma noteikumu: ja parahdi, par kureem atbild kopejā manta, dšehsti no pehdejās, tad starp laulateem nerodas teesiba prašit šamafšatā atlihdšinajumu. Surpreti ja parahdi, par kureem atbild tikai feewas atfewištēkā manta, dšehsti no kopejās mašas, waj ari ja parahdi, par kureem atbild kopejā maša, dšehsti no weena laulata atfewištēkās mantas, tad starp laulateem jāu laulibas laifā rodas teesiba prašit šamafšatā atlihdšinajumu. Isnehmums ir no teesibu pahrkaphumeem zehluštās šaištibas, kuras šamafšajamas no atfewištēkās mantas.

W. Bufowšis.

## Sihkafi juridiski jautajumi.

**Rahdā fahrtibā ispildami agrako Kreewijas teesu spreedumi,  
kas notifikuschi lihds 24. okt. (7. now.) 1917. g.?**

Salihdsinot pirmo patstahwigas, neatkarigas Latvijas walsis dibinaschanas aktu no 18. now. 1918. g. (Latwijas Pagaidu Waldibas likumu un rihkojumu krahjums 1919. g. № 1) ar „Pagaidu nolikumu par Latvijas teesam un teesafchanas fahrtibu“ (turpat, gab. 10) un „Meera lihguma starp Latwiju un Kreewiju“ 2. p. (Likumu un waldibas rihkojumu krahjums 1920. g. № 7), janahf pee flehdseena, ka Latwija, kura lihds 18. now. 1918. g. bij Kreewijas fastahwdala un padota Kreewijas teesifstajai eefahrtai, no 18. now. 1918. g., ka neatkariga un suwerena walsis, ir agrakas suwerenas Kreewijas walsiswaras teesibu mantineeze un turpinataja tagadejās Latwijas teritorija. Pamatojotees uf scho walsis waras kontinuitati un augstaf atfihmela „Pagaidu nolikuma par Latvijas teesam un teesafchanas fahrtibu“ 1. p., pehz kura „Latwijas teesas un ar winam faistitas eestahdes darbojas pehz teem weetejeem un Kreewijas likumeem, kahdi preefsch Latwijas bij spehka lihds 24. oktobrim 1917. g.“, par zif wini neruna pretim jaunraditai republikaniskai demokratiskai eefahrtai waj naw grofitti no jaunisdoteem Latwijas likumeem, janahf pee flehdseena, ka preefsch Latwijas agrako Kreewijas teesu spreedumi newar tift eestatiti ka ahrsemju teesu spreedumi; pee kam schi tehse weenlihds atteezinama uf agrafam Kreewijas teesam ka Latwijas teritorijas robeschās, ta ari zitās agrakas Kreewijas dalās lihds 24. okt. 1917. g.

Ziwilproz. lī. 1273. un 1281. p. p. peewestee noteifumi par ahrsemju teesu spreedumu ispildischanu tagadeja laika ir atteezinami tikai uf teem Kreewijas teesu spreedumeem, kuri notifikuschi pehz 24. okt. (7. now.) 1917. g. un taifiti ne uf 1864. g. teesu ustawu pamateem.

Swehrinats adwofats G. L. Rubinsšins.

**Pahrmainas teesu refora fastahwa no 1. janwara lihds  
30. junijam 1922. g.**

**Gezelti amatoš:**

1) Papildu meerteesnesis pee Latgales Upgabalteesas Andrejs Strašdinsch par tās pašchas Upgabalteesas lozekli ar sch. g. 5. janwara ministru kabineta lehmumu; 2) Sew. swar. leetu ismekleschanas teesnescha w. i. pee Rigas Upgabalteesas Alekxandrs Ewans par Sew. swar. l. ismekleschanas t. pee tās pašchas Upgabalteesas ar sch. g. 14. janwara ministru kabineta lehmumu; 3) Ministrijas kodifitazijas nodalas redaktors Ernsts Treijs



par tās pašas nodatas waditaja weetas pagaidu ispilditaju ar Seesleetu ministra šķ. g. 12. janwara pawehli № 2, ūaitot no šķ. g. 16. janwara; 4) Kara wiršprofurors un lara teesu pahrwaldes preekšneeks Jahnis Duzens par Rigas Apgabalteefas loz. ar šķ. g. 17. janwara ministru kabineta lehmumu; 5) Cand. jur. Eduards Wegners par Rigas apgabalteefas profurora beedri ar šķ. g. 17. janwara ministru kabineta lehmumu; 6) Bij. Jaunjelgawas aprinka semneeku wiršteefas preekšfehdejais Martinsch Karpš par meerteefneši pee Jelgawas Apgabalteefas ar šķ. g. 2. febr. ministru kabineta lehmumu; 7) Rigas Apgabalteefas lozeklis Jahnis Bekers par Seesu Palatas lozekli ar šķ. g. 23. februara ministru kabineta lehmumu; 8) Nikolajs Keffis par meerteefneši pee Latgales Apgabalteefas ar šķ. g. 23. februara ministru kabineta lehmumu; 9) Papildu meerteefnešis pee Rigas Apgabalteefas Eišchens Lemke par meerteefneši pee tās pašas Apgabalteefas ar šķ. g. 9. marta ministru kabineta lehmumu; 10) Papildu meerteefnešis pee Rigas Apgabalteefas Augusts Džols par meerteefneši pee tās pašas Apgabalteefas ar šķ. g. 16. marta ministru kabineta lehmumu; 11) Jaun. kand. uš teesu amateem pee Jelgawas Apgabalteefas Roberts Preedits par ismekleschanas teefnescha w. i. ar Seesleetu ministra šķ. g. 23. marta pawehli № 15; 12) Wez. kand. uš teesu amateem pee Seesu Palatas Boris Grunduls par Jehlabmeesta eezirkna ismekleschanas teefnescha weetas pag. ispilditaju ar Seesu ministra šķ. g. 25. marta pawehli № 16; 13) Jelgawas Apgabalteefas profurora w. i. Frizis Silbers par Rigas Apgabalteefas profuroru ar šķ. g. 11. aprila ministru kabineta lehmumu; 14) Papildu meerteefnešis pee Rigas Apgabalteefas Roberts Goerke par meerteefneši pee tās pašas Apgabalteefas ar šķ. g. 25. aprila ministru kabineta lehmumu; 15) Rigas Apgabalteefas profurora beedrs Karlis Eglits par Rigas Apgabalteefas lozekli ar šķ. g. 30. maija ministru kabineta lehmumu; 16) Leepajas Apgabalteefas lozeklis Jehlaks Strašs par Jelgawas Apgabalteefas preekšfehdejaja beedri ar šķ. g. 15. juniija ministru kab. lehmumu; 17) Ismekleschanas teefnešis pee Leepajas Apgabalteefas Jehlaks Kalninsch par Leepajas Apgabalteefas lozekli ar šķ. g. 15. juniija ministru kabineta lehmumu.

#### Ušwabinati no amateem:

1) Jaunjelgawas aprinka ismekleschanas teefnescha w. i. Karlis Sauers ar Seesl. ministra šķ. g. 10. febr. pawehli № 6; 2) Rigas Apgabalteefas lozeklis Woldemars Minkewitschš ar šķ. g. 23. febr. ministru kabineta lehmumu; 3) Seesleetu ministrijas departamenta direktors Martinsch Lapinsch ar šķ. g. 31. marta ministru kabineta lehmumu; 4) Ismekleschanas teefnescha w. i. pee Rigas Apgabalteefas Rudolfs Šķipina — uš teesu eef. lit 226. p. un lit. par žiwildeenestu 36. p. pamata ar Seesleetu ministra šķ. g. 1. aprila pawehli № 27; 5) Meerteefnešis pee Latgales Apgabalteefas Otto Šchermaks dehl neeraschanas deenesta ar šķ. g. 25. aprila ministru kabineta lehmumu; 6) Meerteefnešis pee Rigas Apgabalteefas Bernhards Stuhre ar šķ. g. 15. juniija ministru kabineta lehmumu.

#### Miris:

Jelgawas Apgabalteefas lozeklis un preekšfehdejaja beedra peen. isp. Aleksandrs Dawids šķ. g. 1. maijā.

**Sewiſch** kâ ismekleſšanas komiſijâ dſelfſzelu Wirſwaldeſ zentralâs materialu apgahdibaſ leetâ.

Peekomandeti ar ismekleſšanas teeſneſha teeſibam, ſkaitot no 1922. g. 1. marta Alfredeſ Bruſſ ar ſch. g. 23. marta ministru kabineta lehmumu.

Utkomandeti ismekleſšanas teeſneſchu peen. iſpilditaji: 1) Friziſ Kraukliſ ar ſch. g. 4. maija ministru kabineta lehmumu; 2) Andrejſ Graweſ un 3) Karliſ Klawinſch ar ſch. g. 15. junija ministru kabineta lehmumu, ſkaitot no 1. junija ſch. g.; 4) Jekabſ Jekumſ ar ſch. g. 15. junija ministru kabineta lehmumu, ſkaitot no 1. junija ſch. g.

**Sewiſch** kâ ismekleſšanas komiſijâ meſchu departamenta leetâs.

Peekomandeti ar ismekleſšanas teeſneſchu teeſibam: 1) Rudolſſ Suſchewiſſ ar ſch. g. 24. janwara ministru kabineta lehmumu; 2) Herbertiſ Raſſmuſ un 3) Peteriſ Behriſinſch ar ſch. g. 7. februara ministru kabineta lehmumu; 4) Karliſ Oſolſ un 5) Friziſ Kraukliſ ar ſch. g. 4. maija ministru kabineta lehmumu.

**Pahrmainaſ notaru amatoſ.**

Gezelti: 1) Ludmila Jakubowiſch par notaru Daugawpili ar ſch. g. 3. marta Teeſleetu ministra pawehli № 9; 2) Jahniſ Bankawſ par notaru Reſeknē ar ſch. g. 3. marta Teeſleetu ministra pawehli № 10; 3) Alfredeſ Miſalkſ par notaru Ludſâ ar ſch. g. 25. aprila Teeſleetu ministra pawehli № 30.

**Miruſchi:**

1) Konſtantiniſ Konradi — notarſ Daugawpili; 2) Jahniſ Wiſbulinſch — notarſ Jelgawâ.

## **Latwijaſ Uniwerſitateſ Juridiſtâs Fakultateſ mahzibaſ ipehku ſarakſtiſ 1922/23. akademiſtajan gadam.**

Profeforſ J. ſiſchakſte, laſa ſtarptautiſtâs teeſibaſ (latweeſchu walodâ); prof. B. Freſe — romeeſchu teeſibu wehſturi, rom. teeſibu ſiſtemu un wiſ-pahrigo teeſibu wehſturi (kreewu walodâ); prof. W. Gribowſkiſ — walſtiſ teeſibaſ (fr. wal.); prof. P. Minzſ — kriminalteeſibaſ un kriminalprozeſu (fr. wal.); prof. R. Balodiſ — tautſaimneeziſu (latw.); doz. S. Albatſ — ſtarptautiſtâs priwatteeſibaſ (latw.); doz. R. Almentinſch — eewadu teeſibu ſinibâ un ſozialo likumdofchanu (latw.); doz. A. Buhmaniſ — ziwiſteeſibaſ (latw.); doz. J. Bukowſkiſ — ziwiſprozeſu (fr.); doz. R. Diſchlerſ — adminiſtratiwâs teeſibaſ un Latwijaſ walſtiſ teeſibaſ, pagaidam ari haſniſaſ teeſibaſ (latw.); doz. A. Loeberſ — tirdſneez. teeſibaſ (latw.); doz. R. Puriſch — finanſu teeſibaſ (latw.); doz. P. Lejinſch — teeſibu filoſofiju un kriminalſpiſchologiſu (latw.).

Praktiſtee darbi un ſeminari teek no atteezigeem profeforeem un dozentem waditi — ſtarptautiſtâs teeſibaſ, walſtiſ teeſibaſ, tautſaimneeziſâ, kriminalteeſibaſ un prozeſâ, ziwiſteeſibaſ un prozeſâ, adminiſtratiwâs teeſibaſ un Latwijaſ walſtiſ teeſibaſ, tirdſneez. teeſibaſ, un finanſu teeſibaſ.

## Salihdinaschanas tablele

1903. g. Sodu litumu un Meerteefneschu šodu litumu un Kriminalšoda  
litumu panteem.

1903. g. Sodu lit. p.	Meert. šodu lit. un Krim. šodu lit.	1903. g. Sodu lit. p.	Meert. šodu lit. un Krim. šodu lit.	1903. g. Sodu lit. p.	Meert. šodu lit. un Krim. šodu lit.
1	90, 147 un jauns.		Meert. š. l. 10 p.	61	Jauni 133 II. 152 Jauns 133, Meert. šod. lit. 14 <sup>2</sup> 131, 132, Meert. šod. lit. 14 <sup>1</sup> 155 p. 3 p., 158, 160, 161, Meert. šod. lit. 21, 21 <sup>1</sup> Jauns 162 Jauns 165—167 176—178, 180, 181, 183, 210, 1004, 1021, 1022, 1026 182, 183, 210, 213, 215, 217 211, Meert. šod. lit. 35, 36
2	17, 30, Meert. š. lit. 1.	40	3 p.	62	
3	Jauns.		92 p. 2., 137 p. 1 b., Meert. šod. lit.	63	
4	168, 170		10 p. 2 p.	64	
5	168, 169, 171	41	137 p. 2 b., 137 <sup>1</sup> , Meert. šod. lit.	65	
6	Jauns		11, 6, 6 <sup>1</sup>	66	
7	175 un 2 un 4 peef.		5, 92 p. 1 p., 93, Meert. šod. lit.	67	
8	172 p. 2 peef. un 175 p. 5 peef.	42	10 p. 1 p.	68	
9	172 un 1 peef., 173, 174	43	92 p. 4 p., 99		
10	174 un jauns	44	Jauns	69	
11	Jauni	45	92 p. 6 p., 101—103, 1471 p. 1 p., 1495, Meert. šod. lit.	70	
12			10 p. 5 p.	71	
13			92 p. 5 p., 100, Meert. šod. lit.	72	
14			10 p. 4 p.	73	
15		18	46	Jauns	74
16		19, 25		3, 4, 104—110, Meert. šod. lit. 9	75
17		17 un 3 peef.		9, 104, 113—115, Meert. š. lit. 17	76
18		31, 31 <sup>1</sup> , 33, 36, 45	47	8, 104, 112, 113	77
19		34, 35, 52	48	11—13, 104, 117— 121, 928, Meert. šod. lit. 15	78
20		33, 36, 38, Meert. šod. lit. 1 p. 4 p., 12 p. 1 p.	49	122	79
21	39, 56, Meert., šod. lit. 1 p. 3 p., 4, 12 p. 2 p.	50	104 p. 4 p., 134, 135, 143, 148—150, 153, Meert. šod. lit. 13	80	
22	Jauni	51	153 p. 3 p.	81	
23			52	136, 138, 138 <sup>1</sup> , 139 p. 1 b., 140 p. 1 un 2 b., Meert. šod. lit. 11, 6, 6 <sup>1</sup>	82
24	41, 42, Meert. šod. lit. 12 p., 3 p., 27	53	139, 139 <sup>1</sup> , 140 p. 3 b.	83	
25	22		136, 139 p. 2 b. un 140	84	
26	43	54	Ja bafai jauns, pa bafai pamatošis uš atželtā 74	85	
27	50, 43	55	84, Meert. šod. lit. 7, 23	86	
28	23, 43		116, 123, 125, Meert. šod. lit.	87	
29	25—28		16	88	
30	43, 50			89	
31	Jauni	56		90	
32			57		
33	58			91	
34	58 <sup>1</sup> , 2 un 3	58		92	
35			59		93
36	58, 1045, Meert. šod. lit. 2			94	
37	Meert. šod. lit. 26, 68	60		95	
38	Jauns			96	
39	92 p. 3 p., 95—98,			97	
				98	

1908. g. Sodu lif. p.	Meert. řodu lif. un Krim. řodu lif.	1908. g. Sodu lif. p.	Meert. řodu lif. un Krim. řodu lif.	1908. g. Sodu lif. p.	Meert. řodu lif. un Krim. řodu lif.
99	241—244, 1145, 1148	148	řaunř	189	514, 515
100	249, 250, 987, 1145, 1148, 869 <sup>1</sup>	149	382	190	515
101	241, 244, 249, 1145, 1148	150	1425	191	531
102	241, 244, 249, 923, 1145, 1148	151	289, 290	192	528, 530
103	245, 246, 248, 1004, 1021, 1026	152	302	193	541 <sup>1</sup>
104	245, 248, 1004, 1026	153	řaunř	194	273
105	244, 241—243	154	279—283, 1039 un 1040	195	Meert. řod. lif. 104
106	248	155	276, 277, Meert. řod. lif. 33	196	877, 880
107	řaunř	156	řaunř	197	Meert. řod. lif. 106, 106 <sup>1</sup>
108	253, 254, 869 <sup>1</sup> , 987, 1145, 1148	157	940	198	883
109	253 p. 3 p., 254	158	236—240, 942, 943, 943 <sup>1</sup> , 944, 945	199	řaunř
110	253 p. 2 p., 254	159	řaunř, 946	200	884, 892—898
111	256	160	236, 238	201	885
112	256 <sup>1</sup>	161	943 p. 3 b.	202	889
113	256 <sup>2</sup>	162	15, 125, 560, 574, 923	203	867, Meert. řod. lif. 104 <sup>1</sup>
114	řauni	163	15, 125, 126, 127, 243, 244, 249, 253, 254, 923	204	868, Meert. řod. lif. 104 <sup>2</sup>
115	253 p. 4 p., 254	164	15, 126, 127, 243, 244, 249, 253, 254, 923	205	Meert. řod. I. 102 <sup>4</sup>
116	253 p. 5 p., 254, 306	165	řaunř	206	832, 834—842, 844— 846, 851, 852, 858, Meert. řod. lif. 56, 102
117	254, 253, 923	166	14 p. 2 b., 124, 243, 244, 249, 253, 254, 303	207	855, Meert. řod. lif. 103
118	řaunř	167	14 p. 2 b., 124, 243, 244, 249, 253, 254, 303	208	Meert. řod. lif. 116
119	Meert. řod. lif. 38	168	14 p. 2 b., 124, 243, 244, 249, 316, 317, 253, 254, 974, 1662	209	řaunř
120	řaunř	169	řaunř	210 p. 1 p.	Meert. řod. lif. 115 <sup>2</sup>
121	269 <sup>1</sup>	170	860	2 p.	115 un 115 <sup>3</sup> p.
122	319	171	řaunř	211 p.	Meert. řod. lif.
123	318	172	308, 310, 243, 244, 249, 1260	(1 un 2 p.)	
124	řauni	173	309, 311, 312	3 un 4 p.	
125	323 p. 2 b., 321	174	313		řauni
126	245, 251, 252, 252 <sup>1</sup> , 274, 275, 932	175	314, 519, 10, 13, 14, Meert. řod. I. 63	212	
127	251, 252, 252 <sup>1</sup> , 1035, 1036, 1037	176	řaunř	213	
128—131	1035	177	Meert. řod. I. 64	214	
132	1415, 932	178	14 p. 2 b., 124, 243, 244, 249, 316, 317, 253, 254, 974, 1662	215	
133	260	179	řaunř	216	
134	řaunř	180	308, 310, 243, 244, 249, 1260	217	
135	Meert. řod. lif. 29	181	309, 311, 312	218	
136	273, Meert. řod. lif. 29, 30, 30 <sup>1</sup> , 167	182	313	219	
137	Meert. řod. lif. 29 <sup>1</sup>	183	314, 519, 10, 13, 14, Meert. řod. I. 63	220	
138	1424	184	řaunř	221 p.	
139	262—267, 270, 271, 315, 633, 823, 824, 831, 1262	185	Meert. řod. lif. 63	1—3 p.	1460 p. 2 b., Meert. řod. lif. 107—109
140	řauna 1 b., 273 <sup>1</sup> p. 2 b.	186	řaunř	4 p.	řaunř
141	304, 305, 917	187	Meert. řod. lif. 63	222	869 <sup>1</sup> , 987
142	262—267, 272, 1143, 1262	188	506	223	986, 1350 <sup>1</sup> un <sup>2</sup>
143	řaunř	189	507	224	Meert. řod. lif. 118 <sup>1</sup>
144		190	520	225	986 <sup>1</sup> , Meert. řod. lif. 118
145		191	508	226	986 <sup>2</sup>
146		192	516	227	986 <sup>3</sup>
147		193	517	228	1077 <sup>2</sup> , Meert. řod. lif. 91 <sup>2</sup>
		194	518	229	Meert. řod. lif. 118 <sup>2</sup>
		195	519	230	Meert. řod. lif. 117,
		196	509, 510, 513		
		197	511—513		

1903. g. 2ob. lit. p.	Meert. jobu lit. un Krim. jobu lit.	1903. g. 2ob. lit. p.	Meert. jobu lit. un. Krim. jobu lit.	1903. g. 2ob. lit. p.	Meert. jobu lit. un Krim. jobu lit.
	118, 119, 121, 124—126	269	1362, Meert. job. lit. 61	316	Meert. job. lit.   51 <sup>5</sup> un <sup>6</sup> 51 <sup>7</sup> un <sup>8</sup>
231	123	270	Meert. job. lit. 62	317	
232	120	271	943 p. pap.		
233	122	272	1416, 1416 <sup>1</sup> , 1417	318	1152, 1197, Meert. job. lit. 47 <sup>1</sup>
234	127	273	977		
235	91 <sup>1</sup>   Meert.	274	Jaunš	319	992 <sup>2-4</sup> , Meert. job. lit. 47 <sup>2</sup>
236	81—91,   job. lit.	275	950 — 953		
	94—96	276	984, Meert. job. lit. 49 un 50	320	1157 <sup>1</sup> , 1174 <sup>1</sup>
237	90, 93			321	1174 <sup>3</sup>
238	92	277	Meert. job. lit. 48	322	1174 <sup>4</sup>
239	97	278	Meert. job. lit. 48 <sup>6</sup>	323	1174 <sup>5</sup>
240	Jaunš.	279	922, 924—926, 928, 929	324	Jaunš
241	914			325	Jaunš
242	913, 1180	280	1003, Meert. job. lit. 43	326	Jaunš
243	Meert. job. lit. 112 <sup>1</sup>			327	1174 <sup>7</sup>
244	Jaunš	281	1001, 1002, Meert. job. lit. 45	328	1174 <sup>8</sup>
245	Meert. job. lit. 112, 113	282	Jaunš un 1378	329	1150 <sup>1</sup>
246	918, 919, 1624, Meert. job. lit. 57, 57 <sup>4</sup> un <sup>2</sup>	283	Jaunš	330	Jaunš
		284	Meert. job. lit.   42	331	Meert. job. lit. 47
		285	42 <sup>1</sup>	332	
247	Meert. job. lit.   56 <sup>1, 2, 6</sup> un <sup>7</sup>	286	42 <sup>2</sup>	333	1360, 1361
248	56 <sup>1</sup> un <sup>6</sup>	287	43 <sup>1</sup>	334	992 <sup>1</sup> , 1056, 1169, 1171, Meert. job. lit. 48 <sup>1</sup>
249	56 <sup>3</sup> un <sup>6</sup>	288	40	335	183 p. 2 b.
250	921 <sup>3</sup> , Meert. job. lit. 56 <sup>4</sup> un <sup>6</sup>	289	990, Meert. f. lit. 46	336	Meert. job. lit.   48 <sup>5</sup> 48 <sup>8</sup> 48 <sup>4</sup> 48 <sup>7</sup> 48 <sup>9</sup> 48 <sup>8</sup>
		290 p. 1 b.	1049, 1052 <sup>1</sup>	337	555 <sup>2</sup> , 1351, 1351 <sup>4</sup> un <sup>2</sup>
251	Meert. job. lit.   56 <sup>5</sup> un <sup>6</sup>	2 b.	Jaunš	338	Jaunš
		291	1053	339	Jaunš
252	Meert. job. lit. 27 p. 3 peefšme.	292	1008, 1009.	340	297
		293	1010 — 1013, 1024, 1025	341	1386
253	921 <sup>1</sup> , Meert. job. lit. 56 <sup>8</sup> , 57 <sup>1</sup> un <sup>12</sup>	294	1014	342	1389
254	921 <sup>2</sup>	295	1015 un 1016	343	1390
255	Meert. job. lit.   57 <sup>2</sup> , 6 un 7	296	1017	344	351 p. 1—4 p.
		297	1018	345	5 p.
256	Meert. job. lit.   57 <sup>3</sup> , <sup>4</sup> , <sup>6</sup> un 7	298	1019, 1020, 1022	346	Jaunš
		299	1027, 1029, 1034, 1038	347	Jaunš
257	Meert. job. lit.   57 <sup>5</sup> , <sup>7</sup> un <sup>8</sup>	300	1027 <sup>1</sup>	348	297
258	57 <sup>8</sup> p. 4 peef.	301	205	349	1386
259	161 p. 3 b. un 161 <sup>2</sup>	302	1048	350	1389
		303	1028, 1031, 1032	351 p.	1390
260	27 p. 1 peef.	304	1034 <sup>1</sup>	1—4 p.	1395
261	86 <sup>1</sup> , 52 <sup>2</sup>	305	1038 <sup>1</sup> , 419, 421, 423	5 p.	Jaunš
262	1465, 1485, Meert. job. lit. 38, 39, 39 <sup>1</sup>	306	1033	352	1396
		307	1026 p. 2 b., 1042	353	1404
263	Meert. job. lit. 37	308	Jaunš	354	Meert. job. lit. 118 <sup>8</sup>
264	1277	309	1046, 1047	355	612
265	328, 947	310	863, 881, 882, 1075, 1076, 1346—1348	356	1357 <sup>1</sup> un <sup>3</sup>
266	958 p. 1 b., Meert. job. lit. 59, 59 <sup>1</sup> un 59 p. peef.	311	Jaunš	357	1357 <sup>2</sup> un <sup>3</sup>
		312	Meert. job. lit. 110	358	1356
267	958 p. 2 b., Meert. job. lit. 29	313	Meert. job. lit. 114	359	Jaunš
		314	Meert. job. lit. 51 <sup>12</sup>	360	1215, 1216
268	Meert. job. lit. 58, 59 peef.	315	Meert. job. lit.   41, 45 <sup>1</sup> , 51 <sup>9</sup> , 10, 18, 14	361	1218
				362	1175, 1176, 1178
				363	1399

1903. g. Sodu lit. p.	Meert. šodu lit. un Krim. šodu lit.	1903. g. Sodu lit. p.	Meert. šodu lit. un Krim. šodu lit.	1903. g. Sodu lit. p.	Meert. šodu lit. un Krim. šodu lit.
364	1359, 1359 <sup>1</sup> un <sup>2</sup>	401			1195, 1537, 1538,
365	1404 <sup>2</sup> un <sup>3</sup>	402			1677, 1678, 1688
366	1404 <sup>1</sup> un <sup>3</sup>	403			p. 3 d., 1690—
367		404			1692, 1694
368	1358, 1358 <sup>1</sup> un <sup>2</sup>	405			292, 293, 294, 554,
369	Meert. šod. lit. 51	406	Meert. šod. lit. 73	441	834, 843, 1151,
370	1213, 1231—1235, 1240, 1245	407	1550, 1585 <sup>1</sup>		1441
371	1237	408 p. 1 d.	2 d.	442	975, 976
372	1270, 1271	409	Jaunš.	443	300, 1694 <sup>1</sup>
373	Meert. šod. lit. 51 <sup>1</sup>	410	1551, 1585 <sup>1</sup>	444	Jaunš
374	1359 <sup>1</sup> , Meert. šod. lit. 142 <sup>1</sup>	411	1571, 1572, 1585 <sup>1</sup> ,	445	1154, 1239, 1585 <sup>2</sup> ,
375	1694 <sup>1</sup>	412	(pa dašai jaunš)		1696 (pa dašai jaunš)
376	Meert. šod. lit. 31 <sup>1</sup> 51 <sup>2</sup> un <sup>3</sup>	413	1559, 1585 <sup>1</sup>		598
377	1185, 1192, 1373, 1374, 1377, Meert. šod. lit. 131 <sup>1</sup>	414	1554, 1555, 1558, 1585 <sup>1</sup>	446	594 p. 1 d.
378	Meert. šod. lit. 65	415	1552, 1553, 1556, 1557, 1574, 1575, 1579, 1585 <sup>3</sup>	447	292—294, 300, 834, 843, 921, 1170,
379	1066 p. 1 d., 1067, 1073, 1074	416	1563, 1585 <sup>1</sup>	448	1217, 1554 p.3 d., 1569 p. 2 d. 1679, 1697, 1698
380	206	417	1564, 1568		295
381	1066 p. 2 d.	418	1559, 1560, 1585 <sup>1</sup>	449	296, 554, 1395
382	1058, Meert. šod. lit. 66	419	1585	450	1354, 1692 p. 2 d.
383	Meert. šod. lit. 52	420	1566, 1592, Meert. šod. lit. 143	451	296 p. 1 d., 1395, 1354, 1692 p. 2 d.
384	52 <sup>1</sup>	421	1378, 1586, 1599, Meert. šod. lit. 51	452	1452, 1454, 1455 p. 1 d., 1456, 1458, 1461 p. 3 d.,
385	53	422	Jaunš	453	1463, 1519, 1520, 1527, 1543, 1634
386	Meert. šod. lit. 77, 81, 83, 165	423	Meert. šod. lit. 144 <sup>1</sup>	454	1449
387	Meert. šod. lit. 82— 85, 87 un pa dašai jaunš	424	Jaunš	455	212 p. 1 d., 244, 268, 310, 311, 864, 1082, 1207, 1450, 1450, 1451 p. 1 d., 1453, 1459 p. 2 d.
388	Meert. šod. lit. 86.	425	1442—1445		
389	1224	426	556—558, 559 p. 1 d., 571, 572, 573 p. 1 d., 577, 1149	456	260
390	1241	427	1150, 1194, 577	457 p. 1 b.	1457
391	1255, Meert. šod. lit. 79 un 80	428	561, 566, 571 p. 1. un 3. p., (pa dašai jaunš)	2 d.	Jaunš
392	1205	429	563, 564, 567, 573, 576, 577	458	1455 p. 2 d.
393	Meert. šod. lit. 101 <sup>1</sup>	430	559, 573	459	1467
394	Meert. šod. lit. 101 <sup>2</sup>	431 p. 1 d.	Jaunš	460	Jaunš
395	1246, Meert. šod. lit. 78	2 p.	565	461	1451 p. 2.
396	1130, 1135—1138, Meert. šod. lit.	432	581 <sup>2</sup>	462	1475
397	100	433	579—581 <sup>1</sup> , 555, 555 <sup>3</sup> un <sup>4</sup>	463	
398	Meert. šod. lit. 76 <sup>2</sup>	434	551 <sup>1</sup>	464	307 p. 4 d., 827, 865, 869, 870 p. 2 d., 878 p. 2 d., 899, 935, p. 3 d., 989, 989 <sup>1</sup> , 989 <sup>2</sup> , 1077 <sup>1</sup> p. 2 d., 1080 <sup>1</sup> p. 2 un 3 d., 1085, 1097 <sup>1</sup> , 1139, 1142 p. 1 d., 1459, 1461 p. 3 d., 1463, 1466, 1468, 1527, 1543, 1634
399	Meert. šod. lit. 76, 66 <sup>1</sup>	435 p. 1 d.	Jaunš		
400	Meert. šod. lit. 76 <sup>3</sup> p. 2 d.	2 d.	562 un 575		
	1085 p. 3 d., 1097 <sup>1</sup> , 1213.	437	Jaunš		
		438	1405, 1406, 1414		
		439	1412, 1413		
		440	554, 834, 843, 1151, 1160, 1161, 1170,		

1903. g. Sodu lif. p.	Meert. řodu lif. un Krim. řodu lif.	1903. g. Sodu lif. p.	Meert. řodu lif. un Krim. řodu lif.	1903. g. Sodu lif. p.	Meert. řodu lif. un Krim. řodu lif.
465	1462 p. 2 d.	496	1268	537 p. 2 d.	řaunř
466	1461 p. 1 d., 1462 p. 1 d., 1463	497	872, 873, 1522	538	řaunř
	345, 346, 854, 988,	498	1540, 1541	539	1536
467	1461, 1477—1479,	499	1542, 1544., 244 <sup>1</sup>	540	řaunř
468	1481, 1482,	500	řaunř	541	1316, 1710, Meert. řod. lif. 137
469	1484, 1486-1491	501	1410, 1411	542	350
	1583, 1602	502	1407, 1408	543	1355
470 p. 1 d.	1480, 1483, 1583	503	1409 p. 3 d.	544	1157
2 d.	řaunř	504	1409 p. 1 un 2 d.	545	1187, 1192
471 p. 1 d.	212 p. 2 un 3 d., 244 <sup>1</sup> , 823, 1492,	505	1529, 1530, 1580	546	1157 <sup>2</sup>
	1591	506	1549 p. 1 d.	547	353, 551, 552, 1189p. 2 d., 1192, 1193, 1221, 1238, 1254, 1265, 1364, 1368, 1704, 1706, 1711. Meert. řod. lif. 152, 145, 152 <sup>1</sup> , 153 <sup>1</sup> , un <sup>2</sup> , 158 p. 2 p.
2 d.	řaunř	507 p. 1 d.	řaunř		Meert. řod. lif. 52 353, 594 <sup>1</sup> , 1605, 1621, Meert. řod. lif. 32, 70, 72, 81
472	260	3 d.	Meert. řod. lif. 142	548	278, 353, 1087, 862, 1621, 1623, 1624, Meert. řod. lif. 32, 33
473	1493	508	1548, 1573, 1584, 1587, 1600	549	
474	307 p. 4 d., 827 870 p. 2 d., 871 <sup>1</sup> 989 <sup>1</sup> un <sup>2</sup> , 1077 <sup>1</sup> p. 2d., 1080 <sup>1</sup> p. <sup>3</sup> un <sup>2</sup> b. 1085, 1097 <sup>1</sup> , 1139, 1142 p. 2 d., 1461, 1494, Meert. řod. lif. 105, 128, 129	509	1358 <sup>3</sup>		
	287, 1533, Meert. řod. lif. 142, 133— 135	510	Meert. řod. lif. 139—141	550	
475	260, 285, 286 <sup>1</sup> , 395, 1534, Meert. řod. lif. 135, 142	511	řaunř un Meert. řod. lif. 142	551	řaunř (353)
476	řaunř un Meert. řod. lif. 138	512	řaunř	552	303, 353, 1199, 1622, 1657
477	261	513	995, 996	553	řaunř
478	1263	514	1532	554	234, 235
479 p.	286 <sup>1</sup>	515	1593	555	1621
1—3 d	288	516	1594	556	353, 1140, 1144
4 d.	1502, 1505	517	1524, 1525 <sup>1</sup>	557	353, 1087
480	1503, 1504 p. 1 un 2 d.	518	řaunř	558	307, 353, 1081, 1082, 1088, 1203, 1204, 1257, 1258
481	1504 p. 3 d. un řaunř	519	řaunř	559	1084
482	1509	520 p. 1 d.	1526 p. 1, 3, 4, 6 un 7 p.	560	řaunř
483	řaunř un Meert. řod. lif. 138	2 un 3 d.	1596, 1526 p. 5 p.	561	1059, 1060, 1072
484	1509	521	993, 998, 999, 1000	562	353, 1077, 1222, 1254, 1607, 1609, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617
485 p. 1 d.	řaunř	522	řaunř	563	353, 831 p. 3 d., 1088, 1222, 1254, 1606, 1607, 1608, 1616, 1618, 1619
2 d.	řaunř	523	1523, 1525, 1525 <sup>1</sup> , 1526 p. 1, 3, 4, 6 un 7 p.	564	1611
486	1510	524	1526 p. 1, 3, 4, 6 un 7 p.	565	1087, Meert. řod. lif. 101
487 p. 1 d.	1500, 1508, 1512	525	1594	566	1080 <sup>1</sup> , Meert. řod. lif. 76 <sup>1</sup>
2 d.	řaunř	526	1524, 1525 <sup>1</sup>	567	1085
488	řaunř	527	řaunř	568	1620, 1242, 1255 p. 1 d., 1259 p. 2 d.,
489	1460 p. 1 d., 1513— 1516	528	Meert. řod. lif. 44		
490	1516, Meert. řod. lif. 144	529	řaunř		
491	1208, 1211, 1521	530	287, Meert. řod. lif. 31, 130, 131, 133—135		
492	1241 p. 2 d., 1517	531	1535, Meert. řod. lif. 136		
493	1225, 1256	532	214, 215, 282, 283, 286, 286 <sup>1</sup> , 288, 400, 1263, 1534, 1539, Meert. řod. lif. 132		
494	1209	533	279, 280, 1040, 1539		
495	1083, 1225, 1226, 1227	534	260		
		535	261		
		536 p. 1 d.	Meert. řod. lif.		
		2 d.	138 p. 1 p.		
		537 p. 1 d.	řaunř		
			1039		

1903. g. Sodu līf. p.	Meert. šodu līf. un Krim. šodu līf.	1903. g. Sodu līf. p.	Meert. šodu līf. un Krim. šodu līf.	1903. g. Sodu līf. p.	Meert. šodu līf. un Krim. šodu līf.
	Meert. šod. līf. 98	589	220, 927, 1267, 1545, 1546, 1547, 1627—1633, 1635, 1637, 1640, 1642,	620 621 622	1683—1685 1353, 1357 Jauns
569	Meert. šod. līf. 76 <sup>1</sup>		1545, 1546, 1547, 1686, 1687	623 624	Meert. šod. līf.   146, 146 <sup>1</sup>   155, 156
570	1080 <sup>1</sup> , Meert. šod. līf. 32 p. 2 d.	590	1637, 1640, 1642, 1686, 1687	625	158 p. 1 un   5 p., 161, 164
571	Meert. šod. līf. 179		492 p. 2 d., 548, 655, 656, 919, 933—935, 991, 992, 1176, 1177 p.	626	822, Meert. šod. līf. 159
572	Meert. šod. līf. 178	591	2 d., 1399, 1598, 1665—1667, 1670, 1671, 1674, 1688, 1695, Meert. šod. līf. 171, 173, 174 p. 2 p., 175, 176, 176 <sup>3</sup>	627	830 <sup>1</sup> , Meert. šod. līf. 158 <sup>1</sup> , 168, 168 <sup>1</sup>
573	607. Meert. šod. līf. 178		1670 <sup>1</sup>	628	Meert. šod. līf. 161 <sup>1</sup>
574	229, 830 <sup>2</sup> , 1188 p. 2 d., 1191—1193, 1223, 1254, 1590, 1681, 1682, 1706, Meert. šod. līf. 177, 174 p. 1 un 4 p.		1680, 1699, 1700, 1705	629	Meert. šod. līf. 160, 162, 168
575	992 <sup>2</sup>	592	1195, 1238 p. 2 d.	630	Meert. šod. līf. 167 <sup>1</sup>
576	Jauns	593	927, 1668, 1669	631	Meert. šod. līf. 157
577	830 <sup>2</sup> , 1190, 1238, 1598, 1709, 1710		1672, Meert. šod. līf. 175 p. 1 p.	632	591, Meert. šod. līf. 145 <sup>1</sup>
578	354, 358, 438, 482, 483, 495, 500, 501, 549, 550, 571 p. 4 un 5 p., 572, 654, 1079, 1098 lībš 1100, 1109, 1110 p. 3 d., 1154, 1155, 1156 p. 2 d., 1198, 1199, 1319 p. 2 b., 1329, 1330, 1343 p. 2 b.	594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606	1164, 1167, 1168 1165 Jauns Jauns Jauns Meert. šod. līf. 176 <sup>1</sup>	633 634 635 636	1281, Meert. šod. līf. 145, 147, 148, 150, 151 Meert. šod. līf. 149 992 <sup>2</sup> 338, 341—343, 369, 371, 386—391, 398, 399, 401, 402, 436 p. 1 d., 448, 453, 457, 458, 463, 476, 477, 479, 491, 493, 542, 545— 547, 553, 807, 810, 812, 871, 908, 909, 978, 979, 1096 p. 2 d., 1120, 1125, 1129, 1132, 1134, 1286, 1315, 1323, p. 1 d., 1324, 1325, 1342, 1419— 1423, 1426, 1434, 1434 <sup>1</sup> , 1440
579	Jauns		1165		371, 386—391, 398, 399, 401, 402, 436 p. 1 d., 448, 453, 457, 458, 463, 476, 477, 479, 491, 493, 542, 545— 547, 553, 807, 810, 812, 871, 908, 909, 978, 979, 1096 p. 2 d., 1120, 1125, 1129, 1132, 1134, 1286, 1315, 1323, p. 1 d., 1324, 1325, 1342, 1419— 1423, 1426, 1434, 1434 <sup>1</sup> , 1440
580	Jauns		Jauns		340
581	225, 226, 227, 232, 233, 303, 548, 550, 571 p. 2, 4 un 5 p., 613, 614, 629, 820, 832 p. 6 p., 920, 1101, 1210, 1264, 1267, 1637, 1638, 1643, 1644, 1647, 1649 p. 2 un 3 p., 1650, 1651, 1652, 1656, 1657, 1658, 1659, 1661, 1663, Meert. šod. līf. 154, 169—172	2 d. 1 p. 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616	Jauns 1700 <sup>1</sup> 922 <sup>2</sup> , 1707, Meert. šod. līf. 180 <sup>2</sup> 180 <sup>3</sup> Meert. šod. līf. 180 <sup>4</sup> 1688, 1689, 1703, Meert. šod. līf. 174 p. 3 p. 1693 1694 Jauns 14 p. 2 d., 124, 632, 930, 931, 1210, 1701, 1702, Meert. šod. līf. 172, 180 Jauns 931 <sup>1</sup> Meert. šod. līf. 180 <sup>1</sup>	637 638 639	341 p. 1 d. 339, 341—343, 384, 385, 404—409, 429—431, 436 p. 2 d., 446, 610, 639, 653, 902 p. 2 d., 906, 982, 1057, 1062, 1064, 1090, 1091, 1133, 1135, 1179, 1206, 1212, 1323 p. 2 d. 329—335, 454
582	234, 1640, 1646	613	1694		
583	1641, 1647, 1653, Meert. šod. līf. 170 <sup>1</sup>	614 615 616	Jauns 14 p. 2 d., 124, 632, 930, 931, 1210, 1701, 1702, Meert. šod. līf. 172, 180 Jauns 931 <sup>1</sup> Meert. šod. līf. 180 <sup>1</sup>		
584	927, 1654, 1645		172, 180		
585	1643 <sup>1</sup> , 1654 <sup>1</sup>		Jauns		
586	1655, 1659 <sup>1</sup> , 1660, Meert. šod. līf.	617	172, 180		
587	170 p. 8 p.	618	Jauns		
588	221—224, 228, 230, 231	619	931 <sup>1</sup> Meert. šod. līf. 180 <sup>1</sup>	4 b.	



1903. g. Sodu līf. p.	Meert. šodu līf. un Krim. šodu līf.	1903. g. Sodu līf. p.	Meert. šodu līf. un Krim. šodu līf.	1903. g. Sodu līf. p.	Meert. šodu līf. un Krim. šodu līf.
640	329	658	377, 378, 1080,		441, 502, 912 p.
641	332, 333		1089		2 un 3 b., 1321
642	330—334, 336, 392,	659	Jaunš	670	Jaunš
	393	660	380	671	356, 468, 828, 1116
643	243, 244, 254, 405,	661	379, 381	672	461 p. 1 b., 464,
	446, 429, 806, 911	662	373 p. 3 b., 378 p.		465 p. 1 b., 468,
	p. 2 b.		3 b.		1301 p. 1 b., 1302,
644	243, 244, 254, 406,	663	1059 p. 1 b., 1060		1306, 1324
	447, 473, 825		p. 1 b.	673	348, 407, 503, 1304,
645	243, 244, 254, 406,	664	377 p. 3 b., 378,	674	1336
	447		436 p. 2 b., 476		460, 461 p. 2 b.,
646	833, 847, 848, 850,		p. 2 b., 497, 544	675	468, 1301 p. 2 b.
	856, 857	665	377 p. 4 b., 545, 546	676	366—368
647	901—907, 910, 911,	666	468 p. 2 b., 470,	677	432
	914		471, 474, 502,	678	Jaunš
648	861, 861 <sup>1</sup> un jaunš		1093, 1129, 1306,	679	414 <sup>1</sup>
649	348, 450, 451		1310, 1311 p. 1 b.,	680	Jaunš
650	349		1318 p. 1 b., 1323		350, 1098—1102,
651	Jaunš		p. 1 b., 1324,	681	1104
652	452		1325, 1334, 1335	682	500, 1330
653	350, 419, 421—423,	667	358, 359, 362, 363		427, 443 p. 2 b.,
	848, 1157, 1316		p. 2 b., 364, 382,		468, 482 p. 1 b.,
654	425		418, 439, 440, 460,		487, 490, 494, 501,
655	420, 424, 489, 578		461 p. 2 b., 463		815, 825, 1287,
656	364, 372, 373, 374,		p. 2 b., 465 p.		1307, 1312, 1328 <sup>1</sup>
	376, 428, 477, 492		1 b., 468 p. 1 b.,		1329, 1339, 1403
	p. 2 b., 493, 805,		469, 481, 946 p.	683	485, 486, 488, 1071
	807, 808, 810, 811,		2 b., 1111, 1153,	684	384 <sup>1</sup>
	905, 946, 1069 p.		1300, 1301 p. 2 b.,	685	570, 814
	2 b., 1071, 1289		1318 p. 2 b.,	686	865 <sup>1</sup>
657	377 p. 2 b., 378,		1343 p. 2 b., 1423	687	384 <sup>2</sup>
	428, 436, 478, 479,	668	361		
	497, 1070, 1289	669	363 p. 1 b., 417,		

**Aizrahdijums.** Rakstā „Permanenta likumdošanas eestahde un deputatu imunitate“ šatweršmes likuma panti ziteti pehž treschā lašjuma stenogramas; rakstā mineteē 11, 12. un 47. pp. publizetajā Latwišas republikas šatweršmes likumā („Wald. Wehstn.“ Nē 141. no 30. juniā 1922. g.) ir 12., 13. un 49. pp.

Redaktors: Dozents R. Dišlers.

Redakzija: Rigas Apgabaltiesā, Preešchj. kabinetā.

Cišpedizija: Rigā, Suworowa eelā 14, A. Gulbja grahm. weiklā.

J. Petersona drukatawa, Rigā, Suworowa eelā Nē 20/22.

## Saturs 1920. g.

### 1. burtniza:

1. Rahds wahrds par walsts atfihšanu „de facto“ un „de jure“ . . . . .	1 lapp.
2. Senata isfkaidrojohā darbiba — P. Minza . . . . .	7 „
3. Peesihmes pee jautajuma par kahrtu atzelsšanu Latwijā — W. Bukowka . . . . .	10 „
4. Tirdsneezibas teesibu awoti Latwijā — A. Lawrentjewa . . . . .	19 „
5. Dsihwolku ihres maksas normeshana — R. Waltera . . . . .	24 „
6. Kufulošanas sodamiba — W. Ulfhna . . . . .	30 „
7. Soda likumu pahrstrahdashanas komishjas darbiba . . . . .	33 „
8. Jauni zitwil- un zitwilprozesa likumi . . . . . (Agrarās reformas likumi).	36 „
9. Isnehmuma stahwokka likumi un rihkojumi . . . . . (Par kara stahwokka pagarinasšanu un pastiprinatās apšardības eeweshanu. — Noteikumi par pastiprinatu apšardību. — Rihkojums beedribam, politiskam partijam un organizacijam.)	43 „
10. Jauni sodu un kriminalprozesa likumi . . . . . (Litums par teesas usleekamo naudas sodu paaugstinashanu. — Litums par apsheshlošanu. — Litums par meerteefneschu un pag. teesu kompetenzes paplashinashanu un Latgales teesam.)	45 „
11. Senata isfkaidrojumi . . . . . (Senata spreedumi G. Silber leetā.)	47 „

### 2/3. burtniza:

1. Latwijas pagaidu konstituzija — R. Dschlera . . . . .	49 lapp.
2. Baltijas walstu konwenzija par starpwalstisku ispalihdsibu friminalleetās — P. Minza . . . . .	56 „
3. Sawtiga rihziba ar noseedstgā zelā eeguhtu mantu — Wlad. Daukšas . . . . .	59 „
4. Soda likumu pahrstrahdashanas komishjas darbiba . . . . .	64 „
5. Walsts kontroles pahrweidoshana — P. M. . . . .	68 „
6. Droschibas lihdsleku weids un teesas spreedumu ispidishanas kahrtiba par pahrkaphumeem pret fiska interesem — J. Kruhl-landa . . . . .	72 „
7. Juridiskās personas gribas spehja — sen. A. Loebera . . . . .	78 „
8. Jauna zitwilkodeksa isstrahdashanas komishjas darbiba — W. Bukowka . . . . .	90 „
9. Jautajums par teesibu us semi . . . . .	96 „

10.	Seefleetu refora darbiba . . . . .	103 lapp.
	(Seesu darbīneeku apspriede.)	
11.	Seesu eefahrtaš un prozeša likumi . . . . .	105 "
	(Likumš par teešaš prīstawa teešibu īšbarit personāš fratišchanu. — Rihkojumš par aktu nobewam. — Rihkojumš par aīšleegumu notareem nošlehgt nekustamu īhpāšchumu aktuš beš teešleetu ministra atkaujāš. — Papildinajumš pee likuma par laulību. — Noteikumi par teesu prīstawu atlihdšības takšes pahrgroššichanu un papildināšchanu. — Noteik. par teesu staneschu takšes pahrgroššichanu. — Noteik. par muīšchneeku bahrinu teesu šlehšichanu. — Rihf. par dašchu kriminalprozeša likumu I. grahm. un žiwilprozeša likumu I. grahm. noteik. pahrgroššichanu. — Rihf. par kašaz. drošch. naudaš paaugštinašchanu. — Noteik. par teesu īšbewumeem. — Rihf. par teesu un leetaš wešchanu īšbewumu atlihdš. pag. teešāš. — Noteik. par teesu markam.)	
12.	Žiwillikumi . . . . .	115 "
	(Pag. noteik. par dšihwoktu īhri — Pag. noteik. par atšew. īstabu īhri. — Ugrarāš reformāš likumš.)	
13.	Šnehmuma stahwoktā likumi un rihkojumi . . . . .	122 "
	(Noteik. par širgu paštu un tirgošch. ar širgeem. — Lehnumš par peena nobewu un gowju registr. leetu nobošchanu teešam. — Pag. rihf. par šchuhpības apkarošchanu. — Min. kab. lehm. par fara stahw. atželšchanu un paštīpr. apšardš. eewēšchanu. Oblig. noteik. par paštīprin. apšardš. laiku Žehšu un Walmeeraš apr.)	
14.	Šihfati juridīški jautajumi . . . . .	126 "

1921. g.

1/3. burtniza :

1.	Ronstituzija un šatweršmes wara — R. Dišclera . . . . .	1 "
2.	Ēwangelīški luterīštāš basnizaš realnastaš un winu atlihdšības jautajumš . . . . .	11 "
3.	Teešaš eefahrtaš likumu 259 <sup>1</sup> . p. — šen. Dr. jur. Loeberš	21 "
4.	Preešchenezības pāwehles un deenesta nošlehpumi . . . . .	28 "
5.	Jaunā žiwilkodekša īššrahdašchanāš komišijaš darbiba — W. Bukowškis . . . . .	32 "
6.	Seefleetu refora darbiba (Seefleetu ministrijaš jurīškonsultazija) — I— . . . . .	40 "
7.	Jaunilīkumi un rihkojumi . . . . .	42 "
	(Likumš par agrato paradu nomakšāš atweeglinajuma termina pagarinašchanu. — Lehnumš. — Likumš par dašchadu kriminal- un žiwilprozeša likumu noteikumu pahrgroššichanu. — Likumš par kašazijaš drošchības naudaš paaugštinašchanu. — Likumš par žiwilstahwoktā aktu registrāziju. — Likumš par šhku sumu dšehšichanu. — Likumš par administratiwām teešam. — Likumš par teesu īšbewumeem. — Likumš par laulību. — Likumš par Šatw. Šapulzes amneštijaš akta papildināšchanu. — Pagaidu noteikumi par īšrahdem un īšrihkojumeem. — Pagaidu noteikumi par tirdšneezību ar drulāš darbeem, par bibliotekam un laštawam. — Rihkojumš. — Instrukzija par pagaidu noteikumeem par īšrahdem un īšrihkojumeem. — Rihkojumš.)	

8.	Kronika. (Andrejs Stehrstef) . . . . .	78 lapp.
9.	Salihdsinasšanas tabele . . . . .	82 „
10.	Peelikums. Latvijas Senata Administratīvā Departamenta spreedumi no 1—60 lpp.)	

4/6. burtņiza :

1.	Īspildu waras ewoluzija — R. Dišlers . . . . .	93 „
2.	Wehl par 259 <sup>1</sup> . pantu — P. Minzs . . . . .	108 „
3.	Senata darbība prakses apweenošanā — Dr. Augusts Loebers . . . . .	112 „
4.	Latvijas Senata buktība un raksturs — Disterlo . . . . .	116 „
5.	Seesības us lihtu šadedsinasšanu — sen. Dr. jur. Augusts Loebers . . . . .	121 „
6.	Sodu likumu 149. p. istulkosšana — P. Minzs . . . . .	136 „
7.	Dasčas peesihmes pee Latvijas republikas šatweršmes projekta — R. Dišlers . . . . .	138 „
8.	Uhrwalstu tešu spreedumu špehs Latvijā — A. Lawrentjews . . . . .	150 „
9.	Jaunā žiwilkodeška isšrahdasšanas komišjas darbība — W. Bušowšis . . . . .	155 „
	<b>Jauni likumi un rihkojumi . . . . .</b>	<b>167 „</b>

(Papildinajums pee likuma par laulību. — Likums par Latgales špehlā ešošo noteikumu pahrgrosijumeem atteežibā us garā šlimeem, kurlmešmeem un mehmeem, tā art iššēhrdetajeem. — Agrarās reformas likuma 4. dašas papildinajums. — Sobu likums par neaktautas adwofaturas peefoššanu. — Pahrgrosijumi un papildinajumi 1920. g. 18. marta likumā par weenigo mašasšanas lihdselki un agraro paradu nokahrtošanu. — Amnešijas akts. — Rihkojums par waldības teešbu nemt pagaidu leetosčanā priwatu ihpašumu. — Rihkojums par pašprinatas apšardšības eeweššanu. — „Noteikumu par šara šahwolkli“ papildinajums. — Pahrgrosijumi noteikumos par pašprinatu apšardšību. — Papildinajums pagaidu noteikumos par dšhwoktu ihri. — Papildinajums pagaidu noteikumos par atšewišēku istabu ihri. — Rihkojums par 1919. g. 9. septembra „Likuma par nekustama ihpašuma atšawinasšanu un apgrušināsšanu ar paradeem“. (Lif. šrahj. № 140) 8. panta papildinajumu. — Rihkojums par 1920. g. 21. jantw. „Likuma par friminalistu peekritību meerteesnesheem“. (Lif. šrahj. № 161) 34<sup>2</sup>. panta papildinajumu.)